

ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

CCPE(2021)6

Στρασβούργο, 26 Νοεμβρίου 2021

ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΥΡΩΠΑΙΩΝ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΩΝ (CCPE)

Γνωμοδότηση CCPE αριθ. 16 (2021):

Επιπτώσεις των αποφάσεων των διεθνών δικαστηρίων και των οργάνων των συνθηκών
όσον αφορά την πρακτική ανεξαρτησία των εισαγγελέων

I. Εισαγωγή: σκοπός και πεδίο εφαρμογής της Γνωμοδότησης

1. Σύμφωνα με την εντολή που του έχει ανατεθεί από την Επιτροπή Υπουργών, το Συμβουλευτικό Συμβούλιο των Ευρωπαίων Εισαγγελέων (CCPE) εκπόνησε την παρούσα Γνωμοδότηση σχετικά με τις επιπτώσεις των αποφάσεων των διεθνών δικαστηρίων και των οργάνων των συνθηκών όσον αφορά την πρακτική ανεξαρτησία και την αποτελεσματική αυτονομία των εισαγγελέων και των συναφών πτυχών.

1

2. Το θέμα αυτό επελέγη από το CCPE με σκοπό να τονιστεί ο αντίκτυπος των αποφάσεων των διεθνών δικαστηρίων και των οργάνων των συνθηκών στην ανεξαρτησία των εισαγγελέων. Αν και πολλές από αυτές τις αποφάσεις επικεντρώνονται μάλλον στην ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας, η ανεξαρτησία αυτή συνδέεται στενά με την ανεξαρτησία των εισαγγελέων, δεδομένου ότι η ανεξαρτησία και η αυτονομία των εισαγγελικών υπηρεσιών αποτελούν απαραίτητο επακόλουθο της ανεξαρτησίας της δικαστικής εξουσίας¹. Οι εισαγγελείς θα πρέπει να είναι αυτόνομοι στη λήψη αποφάσεων και να εκτελούν τα καθήκοντά τους χωρίς εξωτερικές πιέσεις ή παρεμβολές, λαμβανομένων υπόψη των αρχών της διάκρισης των

---

¹ Βλ. τη Γνωμοδότηση αρ. 9 (2014) του CCPE σχετικά με τους ευρωπαϊκούς κανόνες και αρχές που αφορούν τους εισαγγελείς, Χάρτης της Ρώμης, παρ. IV.

εξουσιών και της λογοδοσίας². Κατά συνέπεια, θα πρέπει να θεσπιστούν κατάλληλες διατάξεις στα κράτη μέλη, παράλληλα με την ανεξαρτησία των δικαστών, ώστε να ενισχυθεί επίσης η ανεξαρτησία, η λογοδοσία και η δεοντολογία των εισαγγελέων³.

3. Τα συστήματα ποινικής δικαιοσύνης ποικίλλουν σε ολόκληρη την Ευρώπη. Τα διάφορα συστήματα έχουν τις ρίζες τους σε διαφορετικές νομικές κουλτούρες και, ως εκ τούτου, δεν υπάρχει ένα ενιαίο μοντέλο για όλα τα κράτη. Υπάρχουν, για παράδειγμα, σημαντικές διαφορές μεταξύ των συστημάτων τα οποία, στο πλαίσιο της ποινικής δικονομίας, έχουν αντιδικία και εκείνων που είναι ανακριτικά⁴. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια των αιώνων, τα ευρωπαϊκά συστήματα ποινικής δικαιοσύνης δανείστηκαν εκτενώς το ένα από το άλλο, έτσι ώστε σήμερα να μην υπάρχουν πιθανώς καθαρά συστήματα. Αυτός ο δανεισμός μεταξύ των συστημάτων έχει οδηγήσει σε κάποιο βαθμό σύγκλισης⁵.

4. Ο σημαντικότερος παράγοντας σύγκλισης, ο οποίος ενώνει πραγματικά όλα αυτά τα συστήματα, είναι η απαίτηση της ανεξαρτησίας των εισαγγελικών υπηρεσιών ως προαπαιτούμενο για το κράτος δικαίου και την ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας,

---

² Βλ. τη Γνωμοδότηση αρ. 9 (2014) του CCPE σχετικά με τους ευρωπαϊκούς κανόνες και αρχές που αφορούν τους εισαγγελείς, Χάρτης της Ρώμης, παρ. V.

³ Βλ. τη Γνωμοδότηση αρ. 13 (2018) του CCPE σχετικά με την ανεξαρτησία, τη λογοδοσία και τη δεοντολογία των εισαγγελέων, Συστάσεις, παρ. i.

⁴ Βλ. την Έκθεση για τα Ευρωπαϊκά Πρότυπα σχετικά με την Ανεξαρτησία του Δικαστικού Συστήματος: Μέρος II – η Εισαγγελική Αρχή, η οποία εγκρίθηκε από την Επιτροπή της Βενετίας κατά την 85^η σύνοδο ολομέλειας (Βενετία, 17-18 Δεκεμβρίου 2010), παρ. 7.

⁵ Βλ. την Έκθεση για τα Ευρωπαϊκά Πρότυπα σχετικά με την Ανεξαρτησία του Δικαστικού Συστήματος: Μέρος II – η Εισαγγελική Αρχή, η οποία εγκρίθηκε από την Επιτροπή της Βενετίας κατά την 85^η σύνοδο ολομέλειας (Βενετία, 17-18 Δεκεμβρίου 2010), παρ. 9.

όπως αναφέρεται στην παράγραφο 2 της παρούσας Γνωμοδότησης. Λόγω των σοβαρών συνεπειών για το άτομο μιας ποινικής έρευνας και δίκης, δεδομένου ότι μπορεί να οδηγήσει σε καταδίκη και τιμωρία, ο εισαγγελέας πρέπει να ενεργήσει προσεκτικά και δίκαια για να αποφασίσει εάν θα ασκήσει δίωξη και για ποιες κατηγορίες. Από την άποψη αυτή, ο εισαγγελέας, όπως και ο δικαστής, δεν μπορεί να ενεργεί σε μια υπόθεση στην οποία αυτός ή αυτή έχει προσωπικό συμφέρον και, ως εκ τούτου, μπορεί να υπόκειται σε ορισμένους επαγγελματικούς περιορισμούς που αποσκοπούν στη διασφάλιση της αμεροληψίας και της ακεραιότητάς του ή της ⁶.

5. Η ανεξαρτησία των εισαγγελέων είναι απαραίτητη για να μπορέσουν να εκτελέσουν την αποστολή τους. Ενισχύει τον ρόλο τους σε ένα κράτος δικαίου και στην κοινωνία και αποτελεί επίσης εγγύηση ότι το δικαστικό σύστημα θα λειτουργεί δίκαια και αποτελεσματικά και ότι θα υλοποιηθούν τα πλήρη οφέλη της δικαστικής ανεξαρτησίας. Ως εκ τούτου, παρόμοια με την ανεξαρτησία που διασφαλίζεται στους δικαστές, η ανεξαρτησία των εισαγγελέων δεν αποτελεί ένα ειδικό δικαίωμα ή προνόμιο που παρέχεται προς το συμφέρον τους, αλλά εγγύηση προς το συμφέρον μιας δίκαιης, αμερόληπτης και αποτελεσματικής δικαιοσύνης που προστατεύει τόσο τα δημόσια όσο και τα ιδιωτικά συμφέροντα των ενδιαφερομένων ⁷.

6. Στις χώρες όπου η εισαγγελία ανήκει ή υπάγεται στην κυβέρνηση, το κράτος πρέπει να διασφαλίζει ότι η φύση και το πεδίο εφαρμογής των εξουσιών του έναντι της εισαγγελίας καθορίζονται σαφώς από τον νόμο, και ότι η κυβέρνηση ασκεί τις εξουσίες

---

⁶ Βλ. την Έκθεση για τα Ευρωπαϊκά Πρότυπα σχετικά με την Ανεξαρτησία του Δικαστικού Συστήματος: Μέρος II – η Εισαγγελική Αρχή, η οποία εγκρίθηκε από την Επιτροπή της Βενετίας κατά την 85^η σύνοδο ολομέλειας (Βενετία, 17-18 Δεκεμβρίου 2010), παρ. 6-17.

⁷ Βλ. τη Γνωμοδότηση αρ. 4 (2009) του CCPE σχετικά με τις σχέσεις μεταξύ δικαστών και εισαγγελέων σε μια δημοκρατική κοινωνία, παρ. 27.

της με διαφανή τρόπο και σύμφωνα με τις διεθνείς συνθήκες και πρότυπα, την εθνική νομοθεσία και τις γενικές αρχές του δικαίου⁸.

7. Ως εκ τούτου, η ανεξαρτησία και η αυτονομία των εισαγγελέων και των εισαγγελικών υπηρεσιών θα πρέπει να ενθαρρύνονται⁹ και να διασφαλίζονται από τον νόμο, στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο, κατά τρόπο παρόμοιο με αυτόν των δικαστών. Στις χώρες, όπου η εισαγγελία είναι ανεξάρτητη από την κυβέρνηση, το κράτος πρέπει συνεπώς να λάβει αποτελεσματικά μέτρα για να εγγυηθεί ότι η φύση και το πεδίο εφαρμογής αυτής της ανεξαρτησίας θεσπίζονται από τον νόμο¹⁰ και όχι μόνο από διοικητικούς κανονισμούς. Ένα πλήρως ανεξάρτητο σύστημα δίωξης εξακολουθεί να αποτελεί εγγύηση της άνευ όρων αμεροληψίας των εισαγγελέων.

8. Η νομολογία των διεθνών δικαστηρίων και οι αποφάσεις των οργάνων των συνθηκών μπορούν επίσης να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο. Η παρούσα Γνωμοδότηση αποσκοπεί στην εξέταση των επιπτώσεων για την ανεξαρτησία των εισαγγελικών υπηρεσιών και των μεμονωμένων εισαγγελέων της εν λόγω νομολογίας και αποφάσεων.

4

9. Η παρούσα Γνωμοδότηση καταρτίστηκε βάσει της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (εφεξής ΕΣΔΑ) και της σχετικής νομολογίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (εφεξής ΕΔΔΑ), καθώς και της νομολογίας του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής ΔΕΕ) και των σχετικών αποφάσεων του οργάνου των συνθηκών των Ηνωμένων Εθνών.

---

⁸ Βλ. τη Γνωμοδότηση αρ. 9 (2014) του CCPE σχετικά με τους ευρωπαϊκούς κανόνες και αρχές που αφορούν τους εισαγγελείς, παρ. 33.

⁹ Βλ. τη Γνωμοδότηση αρ. 9 (2014) του CCPE σχετικά με τους ευρωπαϊκούς κανόνες και αρχές που αφορούν τους εισαγγελείς, Χάρτης της Ρώμης, παρ. IV.

¹⁰ Βλ. Σύσταση Rec(2000)19, παρ. 14. Βλ. επίσης τη Γνωμοδότηση αρ. 9 (2014) του CCPE σχετικά με τους ευρωπαϊκούς κανόνες και αρχές που αφορούν τους εισαγγελείς, παρ. 33.

10. Η παρούσα Γνωμοδότηση βασίζεται επίσης στις προηγούμενες Γνωμοδοτήσεις του CCPE, ιδίως στη Γνωμοδότηση αρ. 9 (2014) σχετικά με τους ευρωπαϊκούς κανόνες και αρχές που αφορούν τους εισαγγελείς, συμπεριλαμβανομένου του Χάρτη της Ρώμης, και στη Γνωμοδότηση αρ. 13 (2018) σχετικά με την ανεξαρτησία, τη λογοδοσία και τη δεοντολογία των εισαγγελέων, καθώς και στη Σύσταση Rec(2000)19 της Επιτροπής Υπουργών προς τα κράτη μέλη σχετικά με τον ρόλο της εισαγγελίας στο σύστημα ποινικής δικαιοσύνης (εφεξής Σύσταση Rec(2000)19) και τη Σύσταση Rec(2012)11 της Επιτροπής Υπουργών σχετικά με τον ρόλο των εισαγγελέων εκτός του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης (εφεξής Σύσταση Rec(2012)11).

11. Το CCPE έχει επίσης αποκτήσει γνώση των κατευθυντήριων γραμμών των Ηνωμένων Εθνών για τον Ρόλο των Εισαγγελέων που εγκρίθηκαν το 1990¹¹, καθώς και σχετικά με τα Πρότυπα επαγγελματικής ευθύνης και δήλωσης των βασικών καθηκόντων και δικαιωμάτων των εισαγγελέων, που εγκρίθηκαν το 1999 από τη Διεθνή Ένωση Εισαγγελέων (IAP)¹².

12. Κατά την προετοιμασία της παρούσας Γνωμοδότησης, το CCPE στηρίχθηκε στις σημαντικές συνεισφορές των κ.κ. João Manuel da Silva Miguel (Πορτογαλία), José

5

---

¹¹ Από το Όγδοο Συνέδριο των Ηνωμένων Εθνών για την πρόληψη του εγκλήματος και τη μεταχείριση των παραβατών, Αβάνα, Κούβα, 27 Αυγούστου έως 7 Σεπτεμβρίου 1990.

¹² Τα Πρότυπα αυτά χρησιμεύουν ως ένα διεθνές σημείο αναφοράς για τη συμπεριφορά μεμονωμένων εισαγγελέων και εισαγγελικών υπηρεσιών. Αποδεικνύουν ότι η χρήση της εισαγγελικής διακριτικής ευχέρειας, όταν επιτρέπεται σε μια συγκεκριμένη δικαιοδοσία, θα πρέπει να ασκείται ανεξάρτητα και να είναι απαλλαγμένη από πολιτικές παρεμβάσεις. Εάν οι μη εισαγγελικές αρχές έχουν το δικαίωμα να παρέχουν γενικές ή ειδικές οδηγίες στους εισαγγελείς, οι εν λόγω οδηγίες θα πρέπει να είναι διαφανείς, σύμφωνες με τη νόμιμη εξουσία και να υπόκεινται σε καθιερωμένες κατευθυντήριες γραμμές για τη διασφάλιση της πραγματικότητας και της αντίληψης της ανεξαρτησίας των εισαγγελικών αρχών.

Manuel Santos Pais (Πορτογαλία), Jana Zezulova (Τσεχική Δημοκρατία) και Ioana Bara-Bușilă (Ρουμανία), και τους ευχαριστεί για την πολύτιμη συμβολή τους ως εμπειρογνώμονες στο έργο αυτό.

II. Αποφάσεις των διεθνών δικαστηρίων σχετικά με την πρακτική ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας εν γένει, καθώς και των εισαγγελέων και των εισαγγελικών υπηρεσιών ειδικότερα

A. Αρχές που αναπτύχθηκαν από το CCPE όσον αφορά την ανεξαρτησία των εισαγγελέων και των εισαγγελικών υπηρεσιών

13. Σύμφωνα με το CCPE, η έννοια της ανεξαρτησίας σημαίνει ότι οι εισαγγελείς είναι απαλλαγμένοι από παράνομες παρεμβάσεις κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, ώστε να διασφαλίζεται ο πλήρης σεβασμός και η εφαρμογή του δικαίου και της αρχής του κράτους δικαίου και ότι δεν υφίστανται κανενός είδους πολιτική πίεση ή παράνομη επιρροή. Η ανεξαρτησία δεν ισχύει μόνο για την εισαγγελική αρχή στο σύνολό της, αλλά και για τα συγκεκριμένα όργανά της και για τους μεμονωμένους εισαγγελείς ¹³.

6

14. Στην πράξη, ο ανωτέρω ορισμός οδηγεί σε διάφορες σημαντικές αρχές προκειμένου να γίνει πραγματικότητα μια τέτοια ανεξαρτησία:

- πρώτον, τα μέτρα για την ανεξαρτησία αυτή θα πρέπει να θεσπιστούν μέσω ενός αντίστοιχου νομικού πλαισίου, όπως αυτά για την ανεξαρτησία των δικαστών ¹⁴,
- κατά συνέπεια, το καθεστώς, η ανεξαρτησία, η πρόσληψη και η σταδιοδρομία των εισαγγελέων θα πρέπει, όπως και οι δικαστές, να καθορίζονται σαφώς από τον νόμο και να διέπονται από διαφανή και αντικειμενικά κριτήρια ¹⁵,

---

¹³ Βλ. τη Γνωμοδότηση αρ. 13 (2018) του CCPE σχετικά με την ανεξαρτησία, τη λογοδοσία και τη δεοντολογία των εισαγγελέων, παρ. 15-16.

¹⁴ Βλ. τη Γνωμοδότηση αρ. 13 (2018) του CCPE σχετικά με την ανεξαρτησία, τη λογοδοσία και τη δεοντολογία των εισαγγελέων, Συστάσεις, παρ. i.

¹⁵ Βλ. τη Γνωμοδότηση αρ. 13 (2018) του CCPE σχετικά με την ανεξαρτησία, τη λογοδοσία και τη δεοντολογία των εισαγγελέων, Συστάσεις, παρ. iii.

- το καθεστώς των εισαγγελέων θα πρέπει να διασφαλίζει τόσο την εξωτερική όσο και την εσωτερική ανεξαρτησία τους, κατά προτίμηση με διατάξεις στο υψηλότερο νομικό επίπεδο και να εγγυάται την εφαρμογή τους από ένα ανεξάρτητο όργανο, όπως το Συμβούλιο Εισαγγελέων, ιδίως για τους διορισμούς, τη σταδιοδρομία και την πειθαρχία¹⁶. Είναι αναγκαίο ιδίως να διασφαλιστεί η κατάλληλη θητεία και οι κατάλληλες ρυθμίσεις για την προαγωγή, την πειθαρχία και την απόλυση των εισαγγελέων¹⁷,
- κατά τη διάρκεια της σταδιοδρομίας τους, μεταξύ των οποίων και για την πρόσληψη και την προαγωγή, οι εισαγγελείς θα πρέπει να επιλέγονται με βάση τις δεξιότητες, τις γνώσεις και τις δεοντολογικές αξίες τους και να λαμβάνουν επαρκή κατάρτιση για την ανεξάρτητη και αμερόληπτη εκτέλεση των καθηκόντων τους, και με πλήρη σεβασμό των δεοντολογικών προτύπων¹⁸,
- οι οδηγίες της εκτελεστικής εξουσίας σχετικά με συγκεκριμένες υποθέσεις είναι γενικά ανεπιθύμητες. Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να απαγορευθούν οι οδηγίες μη άσκησης δίωξης και οι οδηγίες δίωξης πρέπει να ρυθμίζονται αυστηρά σύμφωνα με τη Σύσταση Rec(2000)19¹⁹,

---

¹⁶ Βλ. τη Γνωμοδότηση αρ. 13 (2018) του CCPE σχετικά με την ανεξαρτησία, τη λογοδοσία και τη δεοντολογία των εισαγγελέων, Συστάσεις, παρ. iii.

¹⁷ Βλ. την Έκθεση σχετικά με τα Ευρωπαϊκά Πρότυπα όσον αφορά την Ανεξαρτησία του Δικαστικού Συστήματος: Μέρος II – η Εισαγγελική Αρχή, η οποία εγκρίθηκε από την Επιτροπή της Βενετίας κατά την 85^η σύνοδο ολομέλειας (Βενετία, 17-18 Δεκεμβρίου 2010), παρ. 18· βλ. επίσης τη Γνωμοδότηση αρ. 9 (2014) του CCPE σχετικά με τους ευρωπαϊκούς κανόνες και αρχές που αφορούν τους εισαγγελείς, παρ. 53.

¹⁸ Βλ. τη Γνωμοδότηση αρ. 13 (2018) του CCPE σχετικά με την ανεξαρτησία, τη λογοδοσία και τη δεοντολογία των εισαγγελέων, Συστάσεις, παρ. ii.

¹⁹ Βλ. τη Γνωμοδότηση αρ. 13 (2018) του CCPE σχετικά με την ανεξαρτησία, τη λογοδοσία και τη δεοντολογία των εισαγγελέων, Συστάσεις, παρ. iv.

- οι γενικές οδηγίες σχετικά με τις προτεραιότητες των εισαγγελικών δραστηριοτήτων, όπως αυτές απορρέουν από τον νόμο, την ανάπτυξη διεθνούς συνεργασίας ή τις απαιτήσεις που σχετίζονται με την οργάνωση της υπηρεσίας, θα πρέπει πάντα να παρέχονται σύμφωνα με τον νόμο, με πλήρως διαφανή και γραπτό τρόπο ²⁰. Εάν δοθούν οδηγίες στους εισαγγελείς από τους ανωτέρους τους στην εισαγγελική υπηρεσία, αυτές θα πρέπει να παρουσιάζονται γραπτώς, να δίνονται με διαφάνεια και πάντα με στόχο την εφαρμογή του νόμου, την αναζήτηση της αλήθειας και τη διασφάλιση της ορθής απονομής της δικαιοσύνης, με σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών ²¹,
- το καθεστώς, η αμοιβή και η μεταχείριση των εισαγγελέων, καθώς και η παροχή οικονομικών, ανθρωπίνων και άλλων πόρων που διατίθενται στις εισαγγελικές υπηρεσίες θα πρέπει να αντιστοιχούν, κατά τρόπο συγκρίσιμο με εκείνων των δικαστών, με τον διαπρεπή χαρακτήρα της αποστολής και τα ιδιαίτερα καθήκοντα των εισαγγελέων ²²,
- τα κράτη μέλη θα πρέπει να προστατεύουν τους εισαγγελείς και, κατά περίπτωση, τα μέλη των οικογενειών τους και τα μέσα βιοπορισμού τους, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους ²³,
- στα συστήματα διοικητικής και ιεραρχικής οργάνωσής τους, τα κράτη μέλη, εάν επιθυμούν να προσδώσουν ή να διατηρήσουν το καθεστώς της δικαστικής εξουσίας για τους εισαγγελείς κατά την έννοια της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του

---

²⁰ Βλ. τη Γνωμοδότηση αρ. 13 (2018) του CCPE σχετικά με την ανεξαρτησία, τη λογοδοσία και τη δεοντολογία των εισαγγελέων, παρ. 34-35.

²¹ Βλ. τη Γνωμοδότηση αρ. 13 (2018) του CCPE σχετικά με την ανεξαρτησία, τη λογοδοσία και τη δεοντολογία των εισαγγελέων, παρ. 40, Συστάσεις, παρ. vi.

²² Βλ. τη Γνωμοδότηση αρ. 13 (2018) του CCPE σχετικά με την ανεξαρτησία, τη λογοδοσία και τη δεοντολογία των εισαγγελέων, Συστάσεις, παρ. xi.

²³ Βλ. τη Γνωμοδότηση αρ. 13 (2018) του CCPE σχετικά με την ανεξαρτησία, τη λογοδοσία και τη δεοντολογία των εισαγγελέων, Συστάσεις, παρ. ix.

Ανθρώπου, θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι διαθέτουν όλες τις εγγυήσεις, ιδίως εκείνες που απαιτούνται για την ανεξαρτησία, που συνδέονται με αυτό το καθεστώς²⁴,

• το ευρύ κοινό και τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα θα πρέπει, κατόπιν αιτήματος, να λαμβάνουν τις κατάλληλες πληροφορίες σχετικά με την εισαγγελική υπηρεσία και τις εισαγγελικές δραστηριότητες. Παράλληλα, οι εισαγγελείς θα πρέπει να διαδραματίζουν έναν καίριο ρόλο στη διάδοση των πληροφοριών αυτών μέσω κατάλληλων διαύλων και σύμφωνα με τον νόμο, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα τον σεβασμό της ανεξαρτησίας των εισαγγελέων, το τεκμήριο της αθωότητας, τις ανάγκες της έρευνας, την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και άλλες σχετικές πτυχές²⁵.

15. Όσον αφορά ιδίως τη θητεία των εισαγγελέων, είναι σημαντικό να υπενθυμιστεί η θέση που ενέκρινε η Επιτροπή της Βενετίας ότι οι εισαγγελείς θα πρέπει να επωφελούνται από μια σταδιοδρομία μέχρι τη συνταξιοδότηση. Οι διορισμοί για περιορισμένες περιόδους με τη δυνατότητα διορισμού εκ νέου φέρουν τον κίνδυνο ο εισαγγελέας να λάβει τις αποφάσεις του ή της όχι βάσει του νόμου, αλλά με την ιδέα να ευχαριστήσει εκείνους που θα τον ή τη διορίσουν εκ νέου²⁶.

9

B. Νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ)

16. Το άρθρο 6 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης ορίζει ότι κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να δικασθεί από ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο που λειτουργεί νομίμως. Υπάρχει μια τεράστια νομολογία για το τι πρέπει να είναι ένα ανεξάρτητο δικαστήριο. Η

---

²⁴ Βλ. τη Γνωμοδότηση αρ. 13 (2018) του CCPE σχετικά με την ανεξαρτησία, τη λογοδοσία και τη δεοντολογία των εισαγγελέων, Συστάσεις, παρ. xii.

²⁵ Βλ. τη Γνωμοδότηση αρ. 13 (2018) του CCPE σχετικά με την ανεξαρτησία, τη λογοδοσία και τη δεοντολογία των εισαγγελέων, Συστάσεις, παρ. vii.

²⁶ Βλ. την Έκθεση σχετικά με τα Ευρωπαϊκά Πρότυπα όσον αφορά την Ανεξαρτησία του Δικαστικού Συστήματος: Μέρος II – η Εισαγγελική Αρχή, η οποία εγκρίθηκε από την Επιτροπή της Βενετίας κατά την 85^η σύνοδο ολομέλειας (Βενετία, 17-18 Δεκεμβρίου 2010), παρ. 50.

συνάφεια της έννοιας απορρέει από το γεγονός ότι αποτελεί στοιχείο του δικαστικού συστήματος ζωτικής σημασίας για την ενίσχυση και τη λειτουργία του κράτους δικαίου. Ένα ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο εγγυάται τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών και είναι ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση της εμπιστοσύνης του κοινού στο δικαστικό σύστημα σε μια δημοκρατική κοινωνία.

17. Η ανεξαρτησία και η αυτονομία των εισαγγελέων έχουν εξεταστεί μέχρι στιγμής από το ΕΔΔΑ μόνο σε περιορισμένο βαθμό, σε αντίθεση με τη νομολογία για τους δικαστές, η οποία είναι πολύ πιο περιεκτική. Οι έννοιες αυτές σε σχέση με τους εισαγγελείς αναφέρθηκαν μόνο σε ορισμένες αποφάσεις. Ωστόσο, δεδομένου ότι η ανεξαρτησία και η αυτονομία των εισαγγελικών υπηρεσιών συνιστούν, κατά την άποψη του CCPE, απαραίτητο επακόλουθο της ανεξαρτησίας της δικαστικής εξουσίας²⁷ (βλ. επίσης παραγράφους 2 και 4 της παρούσας Γνωμοδότησης), οι κατευθυντήριες γραμμές που παρέχουν οι αποφάσεις που αφορούν τη δικαστική εξουσία μπορούν επίσης να εφαρμόζονται σε κάποιο βαθμό, *mutatis mutandis*, στις εισαγγελικές υπηρεσίες.

10

18. Η έννοια του ανεξάρτητου δικαστηρίου απαιτεί ανεξαρτησία όχι μόνο από την εκτελεστική εξουσία και τους διαδίκους, αλλά και από τον νομοθέτη²⁸. Επιπλέον, προκειμένου να κριθεί αν ένα δικαστήριο μπορεί να θεωρηθεί ανεξάρτητο, όπως απαιτείται από το άρθρο 6 της ΕΣΔΑ, η εμφάνιση ανεξαρτησίας μπορεί επίσης να έχει σημασία²⁹.

---

²⁷ Βλ. τη Γνωμοδότηση αρ. 9 (2014) του CCPE σχετικά με τους ευρωπαϊκούς κανόνες και αρχές που αφορούν τους εισαγγελείς, Χάρτης της Ρώμης, παρ. IV.

²⁸ *Ninn-Hansen v. Denmark* (dec.), αρ. 28972/ 95, 18 Μαΐου 1999, παρ. 93.

²⁹ *Sramek v. Austria*, αρ. 8790/ 79, 22 Οκτωβρίου 1984, §42. Βλ., *mutatis mutandis*, *Campbell and Fell v. the United Kingdom*, αρ. 7819/ 77 και 7878/ 77, 28 Ιουνίου 1984, Σειρά Α αρ. 80, σελ. 39-40, παρ. 78· και *Piersack v. Belgium*, αρ. 8692/ 79, 1 Οκτωβρίου 1982, Σειρά Α αρ. 53, σελ. 14-15, παρ. 30.

19. Το ΕΔΔΑ έριξε περαιτέρω φως στη σημασία της εμφάνισης της ανεξαρτησίας και επισήμανε ότι αυτό που διακυβεύεται εν προκειμένω είναι η εμπιστοσύνη που πρέπει να εμπνέουν τα δικαστήρια μιας δημοκρατικής κοινωνίας στο κοινό και, κυρίως, όσον αφορά τις ποινικές διαδικασίες, τους κατηγορουμένους³⁰.

20. Η συμμόρφωση με την απαίτηση ενός ανεξάρτητου δικαστηρίου αξιολογείται βάσει νομικών κριτηρίων, όπως ο τρόπος διορισμού των μελών του και η διάρκεια της θητείας τους ή η ύπαρξη επαρκών διασφαλίσεων κατά του κινδύνου των εξωτερικών πιέσεων³¹.

21. Ειδικότερα, η μονιμότητα των δικαστών από την εκτελεστική εξουσία κατά τη διάρκεια της θητείας τους θεωρείται γενικά ως ένα επακόλουθο της ανεξαρτησίας τους και, ως εκ τούτου, περιλαμβάνεται στις εγγυήσεις του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ³².

22. Μολονότι το ΕΔΔΑ απέδειξε ότι το άρθρο 6 της ΕΣΔΑ απαιτεί από τα δικαστήρια να είναι ανεξάρτητα όχι μόνο από την εκτελεστική εξουσία και τους διαδίκους, αλλά

---

³⁰ Sahiner v. Turkey, αρ. 29279/ 95, 25 Σεπτεμβρίου 2001, § 44. Για το αστικό μέρος, βλ. Sacilor Lormines v. France, αρ. 65411/ 01, 9 Νοεμβρίου 2006, § 63· Grace Gatt v. Malta, αρ. 46466/ 16, 8 Οκτωβρίου 2019, § 85.

³¹ Mustafa Tunc and Fecire Tunc v. Turkey [GC], αρ. 24014/ 05, 14 Απριλίου 2015, § 221· Findlay v. the United Kingdom, αρ. 22107/ 93, 25 Φεβρουαρίου 1997, § 73· Bryan v. the United Kingdom, αρ. 19178/ 91, 22 Νοεμβρίου 1995, Σειρά Α αρ. 335-A, σελ. 15, παρ. 37. Σχετικά με το αστικό μέρος, βλ. Langborger v. Sweden, αρ. 11179/ 84, 22 Ιουνίου 1989, § 32· Kleyn and Others v. the Netherlands [GC], (αρ. 39343/ 98, 39651/ 98, 43147/ 98 και 46664/ 99), 6 Μαΐου 2003, § 190.

³² Campbell and Fell v. the United Kingdom, αρ. 7819/ 77 και 7878/ 77, 28 Ιουνίου 1984, Σειρά Α αρ. 80, σελ. 39-40, παρ. 80.

και από τον νομοθέτη, ο απλός διορισμός των δικαστών από το Κοινοβούλιο δεν μπορεί να εκληφθεί ως αμφισβήτηση της ανεξαρτησίας ή της αμεροληψίας τους³³.

23. Ο διορισμός των δικαστών από την εκτελεστική εξουσία μπορεί να επιτρέπεται, υπό την προϋπόθεση ότι οι διορισμένοι είναι απαλλαγμένοι από επιρροή ή πίεση κατά την άσκηση του εκδικαστικού τους ρόλου³⁴.

24. Η απαίτηση αμεροληψίας έχει δύο πτυχές: πρώτον, το δικαστήριο πρέπει να είναι υποκειμενικά απαλλαγμένο από προσωπικές προκαταλήψεις ή μεροληψία και, δεύτερον, πρέπει να είναι αμερόληπτο από αντικειμενική άποψη, δηλαδή πρέπει να προσφέρει επαρκείς εγγυήσεις για να αποκλείσει κάθε εύλογη αμφιβολία ως προς την αμεροληψία του³⁵.

25. Όσον αφορά τη διάρκεια της θητείας των δικαστών, καμία συγκεκριμένη θητεία δεν έχει καθοριστεί ως ένα αναγκαίο ελάχιστο. Μολονότι η μονιμότητα των δικαστών από την εκτελεστική εξουσία κατά τη διάρκεια της θητείας τους θεωρείται γενικά ως επακόλουθο της ανεξαρτησίας τους³⁶, η απουσία της επίσημης αναγνώρισης αυτής της μονιμότητας στον νόμο δεν συνεπάγεται από μόνη της έλλειψη ανεξαρτησίας, υπό την

---

³³ *Filippini v. San Marino (dec.)*, αρ. 10526/ 02, 26 Αυγούστου 2003, § 8· *Ninn-Hansen v. Denmark (dec.)*, αρ. 28972/ 95), 18 Μαΐου 1999, §§ 89, 93.

³⁴ *Henryk Urban and Ryszard Urban v. Poland*, αρ. 23614/ 08, 30 Νοεμβρίου 2010, § 49· *Campbell and Fell v. the United Kingdom*, αρ. 7819/ 77 και 7878/ 77, 28 Ιουνίου 1984, § 79· *Maktouf and Damjanovic v. Bosnia and Herzegovina [GC]*, αρ. 2312/ 08 και 34179/ 08, 18 Ιουλίου 2013, § 49.

³⁵ *Findlay v. the United Kingdom*, 25 Φεβρουαρίου 1997, *Reports of Judgments and Decisions 1997-I*, σελ. 281, § 73.

³⁶ *Campbell and Fell v. the United Kingdom*, αρ. 7819/ 77 και 7878/ 77, 28 Ιουνίου 1984, Σειρά A αρ. 80, σελ. 39-40, παρ. 80.

προϋπόθεση ότι η μονιμότητα αναγνωρίζεται στην πραγματικότητα και υπάρχουν άλλες αναγκαίες εγγυήσεις³⁷.

26. Η δικαστική ανεξαρτησία απαιτεί οι μεμονωμένοι δικαστές να είναι ελεύθεροι όχι μόνο από αδικαιολόγητες επιρροές εκτός της δικαστικής εξουσίας, αλλά και εκ των έσω. Αυτή η εσωτερική δικαστική ανεξαρτησία απαιτεί να είναι απαλλαγμένοι από οδηγίες ή πιέσεις από τους συναδέλφους δικαστές ή εκείνους που έχουν διοικητικές αρμοδιότητες στο δικαστήριο, όπως ο πρόεδρος του δικαστηρίου ή ο πρόεδρος ενός τμήματος στο δικαστήριο³⁸.

27. Ειδικότερα, οι αμφιβολίες ως προς την ανεξαρτησία και την αμεροληψία του δικαστηρίου εκδίκασης μπορούν να θεωρηθούν αντικειμενικά δικαιολογημένες λόγω των επανειλημμένων και συχνών αντικαταστάσεων των μελών της έδρας εκδίκασης σε μια ποινική υπόθεση, που διεξάγονται για μη πιστοποιημένους λόγους και δεν περιορίζονται από διαδικαστικές διασφαλίσεις³⁹.

28. Συναφώς, όταν τα μέλη ενός δικαστηρίου περιλαμβάνουν πρόσωπα που βρίσκονται σε κατώτερη θέση, όσον αφορά τα καθήκοντά τους και την οργάνωση της υπηρεσίας τους, έναντι ενός από τους διαδίκους, οι κατηγορούμενοι μπορούν να έχουν μια δικαιολογημένη αμφιβολία ως προς την ανεξαρτησία των εν λόγω προσώπων. Μια τέτοια κατάσταση επηρεάζει σοβαρά την εμπιστοσύνη, την οποία τα δικαστήρια πρέπει να εμπνέουν σε μια δημοκρατική κοινωνία⁴⁰.

---

³⁷ Campbell and Fell v. the United Kingdom, αρ. 7819/ 77 και 7878/ 77, 28 Ιουνίου 1984, § 80.

³⁸ Parlov-Tkalcic v. Croatia, αρ. 24810/ 06, 22 Δεκεμβρίου 2009, § 86· Daktaras v. Lithuania, αρ. 42095/ 98, 10 Οκτωβρίου 2000, § 36· Moiseyev v. Russia, αρ. 62936/ 00, 9 Οκτωβρίου 2008, § 184, Sacilor Lormines v. France, αρ. 65411/ 01, 9 Νοεμβρίου 2006, § 59.

³⁹ Moiseyev v. Russia, αρ. 62936/ 00, 9 Οκτωβρίου 2008, § 184.

⁴⁰ Sahiner v. Turkey, αρ. 29279/ 95, 25 Σεπτεμβρίου 2001, § 45.

29. Οι αρχές που εφαρμόζονται κατά τον καθορισμό του κατά πόσον ένα δικαστήριο μπορεί να θεωρηθεί ανεξάρτητο και αμερόληπτο κατά την έννοια της ΕΣΔΑ δεν ισχύουν μόνο για τους επαγγελματίες δικαστές, αλλά και για τους λαϊκούς δικαστές και τους ενόρκους⁴¹.

30. Σε μια δημοκρατική κοινωνία, τόσο τα δικαστήρια όσο και οι ανακριτικές αρχές πρέπει να παραμείνουν απαλλαγμένες από πολιτικές πιέσεις. Συνεπώς, είναι προς το δημόσιο συμφέρον να διατηρηθεί η εμπιστοσύνη στην ανεξαρτησία και την πολιτική ουδετερότητα των διοικητικών αρχών ενός κράτους⁴².

31. Επιπλέον, για να είναι αποτελεσματική η έρευνα, τα πρόσωπα που είναι υπεύθυνα για τη διεξαγωγή της έρευνας πρέπει να είναι ανεξάρτητα και αμερόληπτα, νομικά και στην πράξη. Αυτό σημαίνει όχι μόνο έλλειψη ιεραρχικής ή θεσμικής σχέσης με εκείνους που εμπλέκονται στα γεγονότα, αλλά και πρακτική ανεξαρτησία⁴³.

32. Πρέπει να υπάρχει ένα επαρκές στοιχείο δημόσιου ελέγχου της έρευνας ή των αποτελεσμάτων της, ώστε να διασφαλίζεται η λογοδοσία στην πράξη καθώς και στη θεωρία, να διατηρείται η εμπιστοσύνη του κοινού στην τήρηση του κράτους δικαίου από τις αρχές και να αποφεύγεται κάθε εμφάνιση συμπαιγνίας ή ανοχής παράνομων πράξεων⁴⁴.

---

⁴¹ Holm v. Sweden, αρ. 14191/ 88, 25 Νοεμβρίου 1993, § 30.

⁴² Guja v. Moldova, αρ. 14277 /04, 12 Φεβρουαρίου 2008, § 86 και 90.

⁴³ Kolevi v. Bulgaria, αρ. 1108/ 02, 5 Νοεμβρίου 2009, §193· Ramsahai and Others v. the Netherlands [GC], αρ. 52391/ 99, 15 Μαΐου 2007, §§ 321-332· Khaindrava and Dzamashvili v. Georgia, αρ. 18183/ 05, 8 Ιουνίου 2010, §§ 59-61· Tahsin Acar v. Turkey [GC], αρ. 26307/ 95, 8 Απριλίου 2004, §§ 222-225· Gulec v. Turkey, αρ. 21593/ 93, 27 Ιουλίου 1998, § 82· Scavuzzo-Hager and Others v. Switzerland, αρ. 41773/ 98, 7 Φεβρουαρίου 2006, §§ 78 και 80-86· και Ergi v. Turkey, αρ. 23818/ 94, 28 Ιουλίου 1998, §§ 83-84.

⁴⁴ Anguelova v. Bulgaria, αρ. 38361/ 97, ΕΣΔΑ 2002 IV, § 140.

33. Οι γενικές διαδικαστικές διασφαλίσεις που ισχύουν στα κράτη μέλη περιλαμβάνουν διατάξεις που εγγυώνται τη θεσμική ή λειτουργική ανεξαρτησία των εισαγγελέων, είτε είναι μέλη του δικαστικού σώματος είτε δημόσιοι υπάλληλοι⁴⁵. Επιπλέον, σε ορισμένα κράτη μέλη, οι εισαγγελείς προστατεύονται από αδικαιολόγητες πιέσεις μέσω πρόσθετων διασφαλίσεων, όπως η υποχρέωση δίωξης όλων των αδικημάτων εκτός από τα πταίσματα⁴⁶ (με βάση την ανάγκη σεβασμού της αρχής της νομιμότητας). Σε ορισμένα άλλα κράτη μέλη, τα οποία αναγνωρίζουν την αρχή της σκοπιμότητας, αποδίδεται σημασία στη διαφάνεια των επίσημων κατευθυντήριων γραμμών⁴⁷.

34. Τα εισαγγελικά συστήματα σε ορισμένα κράτη μέλη είναι δομημένα ιεραρχικά με υψηλόβαθμους εισαγγελείς που έχουν την εξουσία να δίνουν εντολές και οδηγίες στους χαμηλόβαθμους εισαγγελείς. Παρά τη δομή αυτή, υπάρχουν ορισμένες διασφαλίσεις στα νομικά συστήματα των κρατών μελών για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας και της ανεξαρτησίας των οργάνων που είναι υπεύθυνα για τις ποινικές έρευνες σε σχέση με υψηλόβαθμους εισαγγελείς. Οι διασφαλίσεις αυτές περιλαμβάνουν:

- μεταφορά της υπόθεσης σε άλλη οντότητα εντός ή εκτός του συστήματος δίωξης,
- ειδικές διαδικασίες έρευνας σε υποθέσεις που αφορούν υποψίες κατά υψηλόβαθμων εισαγγελέων,
- αναστολή της άσκησης των καθηκόντων του / της εισαγγελέα υπό υποψία (στην περίπτωση του ανώτατου υψηλόβαθμου εισαγγελέα, η απόφαση αυτή θα ληφθεί από τα πολιτικά όργανα που είναι υπεύθυνα για τον διορισμό του / της), και

15

---

⁴⁵ Kolevi v. Bulgaria, αρ. 1108/ 02, 5 Φεβρουαρίου 2010, §§ 148-149· Vasilescu v. Romania, αρ. 27053/ 95, 22 Μαΐου 1998, §§ 40-41· Pantea v. Romania, αρ. 33343/ 96, 3 Ιουνίου 2003, § 238· Moulin v. France, αρ. 37104/ 06, 23 Νοεμβρίου 2011, §§ 57.

⁴⁶ Kolevi v. Bulgaria, αρ. 1108/ 02, 5 Φεβρουαρίου 2010, §§ 149.

⁴⁷ Kolevi v. Bulgaria, αρ. 1108/ 02, 5 Φεβρουαρίου 2010, §§ 149.

- γενικές διασφαλίσεις, όπως εγγυήσεις που διασφαλίζουν τη λειτουργική ανεξαρτησία των εισαγγελέων από την ιεραρχία τους και τον δικαστικό έλεγχο των πράξεων της εισαγγελικής υπηρεσίας⁴⁸.

35. Το 2020, το ΕΔΔΑ αναφέρθηκε ρητώς στην ανεξαρτησία των εισαγγελέων, δηλώνοντας ότι η απομάκρυνση από τα καθήκοντα του γενικού εισαγγελέα και οι λόγοι που το δικαιολογούν στη συγκεκριμένη υπόθεση δύσκολα μπορούν να συμβιβαστούν με την ιδιαίτερη εκτίμηση που πρέπει να δοθεί στη φύση της δικαστικής λειτουργίας ως ενός ανεξάρτητου κλάδου κρατικής εξουσίας και στην αρχή της ανεξαρτησίας των εισαγγελέων, η οποία – σύμφωνα με το Συμβούλιο της Ευρώπης και τις σχετικές διεθνείς πράξεις – αποτελεί βασικό στοιχείο για τη διατήρηση της δικαστικής ανεξαρτησίας. Σε αυτό το πλαίσιο, φαίνεται ότι η πρόωρη απομάκρυνση της προσφεύγουσας από τη θέση της γενικής εισαγγελέα νίκησε τον ίδιο τον σκοπό της διατήρησης της ανεξαρτησίας της δικαστικής εξουσίας⁴⁹.

36. Το ΕΔΔΑ επισήμανε ότι ο εκτελεστικός κλάδος της κυβέρνησης δεν μπορεί να απομακρύνει τους γενικούς εισαγγελείς χωρίς ανεξάρτητο δικαστικό έλεγχο⁵⁰ και σημείωσε επίσης ότι η πρόωρη λήξη της θητείας της προσφεύγουσας ήταν μια ιδιαίτερα αυστηρή κύρωση, η οποία αναμφίβολα είχε ένα «ψυχρό αποτέλεσμα» στο ότι πρέπει να αποθάρρυνε όχι μόνο την ίδια, αλλά και άλλους εισαγγελείς και δικαστές στο μέλλον να συμμετάσχουν σε δημόσια συζήτηση σχετικά με νομοθετικές μεταρρυθμίσεις που επηρεάζουν τη δικαστική εξουσία και γενικότερα τα ζητήματα που αφορούν την ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας⁵¹. Με τον τρόπο αυτό, το ΕΔΔΑ επιβεβαίωσε, μεταξύ άλλων, την ελευθερία έκφρασης των εισαγγελέων όσον αφορά τις νομοθετικές

---

⁴⁸ Kolevi v. Bulgaria, αρ. 1108/ 02, 5 Νοεμβρίου 2009, § 142.

⁴⁹ Kovesi v. Romania, αρ. 3594/ 19, 5 Μαΐου 2020, § 208.

⁵⁰ Kovesi v. Romania, αρ. 3594/ 19, 5 Μαΐου 2020, §§ 154, 201, 205 και 208-209. Βλ. επίσης Baka v. Hungary, αρ. 20261/ 12, 23 Ιουνίου 2016, §§ 156-157 και 164-167.

⁵¹ Kovesi v. Romania, αρ. 3594/ 19, 5 Μαΐου 2020, §§ 209.

μεταρρυθμίσεις που ενδέχεται να έχουν αντίκτυπο στη δικαστική εξουσία και την ανεξαρτησία της.

Γ. Νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ)

37. Το ΔΕΕ δήλωσε ότι το άρθρο 19 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης προβλέπει μια υποχρέωση διασφάλισης της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης, και υπογράμμισε ότι η εγγύηση της ανεξαρτησίας, η οποία είναι εγγενής στο έργο της εκδίκησης, απαιτείται όχι μόνο σε επίπεδο της ΕΕ, αλλά και σε επίπεδο των κρατών μελών όσον αφορά τα εθνικά δικαστήρια. Η έννοια της δικαστικής ανεξαρτησίας προϋποθέτει, ειδικότερα, ότι το οικείο όργανο ασκεί τα δικαστικά του καθήκοντα πλήρως αυτόνομα, χωρίς να υπόκειται σε οποιουδήποτε ιεραρχικούς περιορισμούς ή να υπάγεται σε οποιοδήποτε άλλο όργανο και χωρίς να λαμβάνει εντολές ή οδηγίες από οποιαδήποτε πηγή, και ότι, ως εκ τούτου, προστατεύεται από εξωτερικές παρεμβάσεις ή πιέσεις που ενδέχεται να βλάψουν την ανεξάρτητη κρίση των μελών του και να επηρεάσουν τις αποφάσεις τους⁵².

17

38. Το ΔΕΕ υπογράμμισε επίσης ότι οι εγγυήσεις ανεξαρτησίας και αμεροληψίας απαιτούν κανόνες, ιδίως όσον αφορά τη σύνθεση του δικαστικού σώματος και τον διορισμό, τη διάρκεια της υπηρεσίας και τους λόγους αποχής, απόρριψης και απόλυσης των μελών του, προκειμένου να αρθεί κάθε εύλογη αμφιβολία στη συνείδηση των ιδιωτών ως προς την αδιαπέραστη λειτουργία του σώματος αυτού σε εξωτερικούς παράγοντες και την ουδετερότητά του έναντι των συμφερόντων ενώπιόν του. Για να εξεταστεί η προϋπόθεση σχετικά με την ανεξαρτησία του οικείου σώματος, η

---

⁵² Υπόθεση C-64/16, (Associação Sindical dos Juizes Portugueses), 28 Φεβρουαρίου 2018, §§ 42 και 44.

νομολογία απαιτεί, μεταξύ άλλων, οι απολύσεις των μελών του να καθορίζονται με ρητές νομοθετικές διατάξεις⁵³.

39. Το ΔΕΕ δήλωσε, όσον αφορά τους εισαγγελείς, και ερμηνεύοντας την έννοια της «δικαστικής αρχής έκδοσης» ενός ευρωπαϊκού δικαστικού εντάλματος⁵⁴, ότι το άρθρο 64 του Γαλλικού Συντάγματος εγγυάται την ανεξαρτησία των δικαστικών αρχών, οι οποίες περιλαμβάνουν δικαστές και εισαγγελείς, και ότι η Εισαγγελική Αρχή ασκεί αντικειμενικά τα καθήκοντά της, απαλλαγμένη από κάθε εντολή της εκτελεστικής εξουσίας σε μια συγκεκριμένη υπόθεση, δεδομένου ότι ο Υπουργός Δικαιοσύνης μπορεί να εκδίδει μόνο γενικές οδηγίες σχετικά με την πολιτική ποινικής δικαιοσύνης στους εισαγγελείς, προκειμένου να διασφαλίζεται ότι η πολιτική αυτή εφαρμόζεται με συνέπεια σε ολόκληρη την επικράτεια. Σύμφωνα με την κυβέρνηση αυτή, σε καμία περίπτωση δεν μπορούν οι γενικές αυτές οδηγίες να εμποδίσουν τον εισαγγελέα να ασκήσει τη διακριτική του / της ευχέρεια ως προς την αναλογικότητα της έκδοσης ενός ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης. Επιπλέον, η Εισαγγελία ασκεί διώξεις και διασφαλίζει την εφαρμογή του νόμου σύμφωνα με την αρχή της αμεροληψίας⁵⁵.

---

⁵³ Υπόθεση C-64/16, (Associacao Sindical dos Juizes Portugueses), 28 Φεβρουαρίου 2018, και υπόθεση C-216/18 (Υπουργός Δικαιοσύνης και Ισότητας), 25 Ιουλίου 2018, §§ 63 και 66.

⁵⁴ Κατά την έννοια του άρθρου 6 παρ. 1 της απόφασης-πλασιού 2002/584/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 13^{ης} Ιουνίου 2002, σχετικά με το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση-πλαίσιο 2009/299/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 26^{ης} Φεβρουαρίου 2009.

⁵⁵ Βλ. υπόθεση 566/19 (συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-566/19 και C-626/19), 12 Δεκεμβρίου 2019, §54. Βλ. τις αποφάσεις της ίδιας ημερομηνίας στις υποθέσεις 625/19 και 627/19. Βλ. επίσης υπόθεση C-489/19, 9 Οκτωβρίου 2019· και υποθέσεις C-508/18 (συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-508/18 και C-82/19) και C-509/18, 27 Μαΐου 2019.

40. Ως εκ τούτου, το ΔΕΕ υπογραμμίζει διάφορα κριτήρια για να εκτιμηθεί εάν ένας συγκεκριμένος εισαγγελέας πρέπει να θεωρηθεί ως μια δικαστική αρχή έκδοσης ενός ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης:

- να συμμετέχει στην απονομή της δικαιοσύνης,
- να ενεργεί αντικειμενικά,
- να είναι ανεξάρτητος,
- να υπόκειται σε δικαστικό έλεγχο⁵⁶.

41. Όσον αφορά το τρίτο κριτήριο, αυτό απαιτεί νομοθετικούς κανόνες και θεσμικό πλαίσιο ικανό να εγγυάται ότι η δικαστική αρχή έκδοσης δεν εκτίθεται, κατά την έκδοση απόφασης έκδοσης ενός τέτοιου εντάλματος σύλληψης, σε κανέναν κίνδυνο να υπαχθεί, μεταξύ άλλων, σε μια οδηγία σε μια συγκεκριμένη υπόθεση από την εκτελεστική εξουσία⁵⁷.

42. Κατά συνέπεια, οι εισαγγελείς των κρατών μελών που είναι υπεύθυνοι για τη διεξαγωγή διώξεων και ενεργούν υπό τη διεύθυνση και την εποπτεία των ιεραρχικών προϊσταμένων τους καλύπτονται από τον όρο «δικαστική αρχή έκδοσης», κατά την έννοια της διάταξης αυτής, υπό την προϋπόθεση ότι το καθεστώς τους παρέχει μια εγγύηση ανεξαρτησίας, ιδίως σε σχέση με την εκτελεστική εξουσία, στο πλαίσιο της έκδοσης ενός ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης⁵⁸. Εκτός από την αυτονομία και την ανεξαρτησία των εισαγγελέων, οι αποφάσεις τους για την έκδοση ευρωπαϊκών ενταλμάτων σύλληψης πρέπει να υπόκεινται σε δικαστικό έλεγχο⁵⁹.

19

Δ. Νομολογία του Διαμερικανικού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (IACHR)

---

⁵⁶ Βλ. υποθέσεις C-648/20, C-206/20, C-414/20.

⁵⁷ Υπόθεση 566/19, §52. Βλ. επίσης υποθέσεις C 508/18 και C 82/19 PPU, §§51 και 74.

⁵⁸ Υπόθεση 566/19, §58.

⁵⁹ Υπόθεση 566/19, §74.

43. Η ανεξαρτησία των δικαστών διασφαλίζεται στο άρθρο 8 της Αμερικανικής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Η νομολογία του Διαμερικανικού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ακολουθεί επίσης τα κριτήρια του ΕΔΔΑ σχετικά με την ανεξαρτησία των δικαστών, καθώς η ανεξαρτησία οποιουδήποτε δικαστή προϋποθέτει ότι υπάρχει κατάλληλη διαδικασία διορισμού, σταθερή θητεία στη θέση και εγγύηση έναντι εξωτερικών πιέσεων⁶⁰.

44. Σε στενή σχέση με τη νομολογία του ΕΔΔΑ, το Διαμερικανικό Δικαστήριο δήλωσε ότι ένας από τους κύριους σκοπούς της διάκρισης των δημόσιων εξουσιών είναι η διασφάλιση της ανεξαρτησίας των δικαστών⁶¹.

45. Το Διαμερικανικό Δικαστήριο έκρινε ότι οι προϋποθέσεις που αφορούν την πρόσβαση σε ένα δικαστήριο, καθώς και τα κριτήρια της ανεξαρτησίας και της αμεροληψίας, επεκτάθηκαν και στα εξωδικαστικά όργανα που είναι υπεύθυνα για την έρευνα πριν από τη δικαστική διαδικασία, από τα οποία προκύπτει ότι οι έρευνες για παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων πρέπει όχι μόνο να διεξάγονται σε εύλογο χρονικό διάστημα, αλλά πρέπει επίσης να είναι ανεξάρτητες και αμερόληπτες⁶².

20

46. Το Δικαστήριο έκρινε επίσης ότι είναι ιδιαίτερα σημαντικό οι αρμόδιες αρχές να λάβουν όλα τα εύλογα μέτρα για να εγγυηθούν το αναγκαίο αποδεικτικό υλικό για τη διεξαγωγή της έρευνας και να είναι ανεξάρτητες, τόσο de jure όσο και de facto, από τους λειτουργούς που εμπλέκονται στα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης. Οι ανωτέρω απαιτούν όχι μόνο ιεραρχική ή θεσμική ανεξαρτησία, αλλά και πραγματική ανεξαρτησία⁶³.

---

⁶⁰ Υπόθεση Tribunal Constitucional v. Perú, απόφαση της 31^{ης} Ιανουαρίου 2001, §75.

⁶¹ Υπόθεση Constitutional Court v. Peru, 31 Ιανουαρίου 2001, § 73.

⁶² Υπόθεση Cantoral Huamani and García Santa Cruz v. Peru, 10 Ιουλίου 2007, §§ 132-133.

⁶³ Υπόθεση Zambrano Velez et al. v. Ecuador, 4 Ιουλίου 2007, §122.

47. Η ανεξαρτησία de jure και de facto καλύπτει μια διπλή διάσταση: η πρώτη είναι θεσμική ή συστημική, ενώ η δεύτερη είναι λειτουργική, αναφερόμενη στην ατομική ανεξαρτησία των φορέων της δικαιοσύνης κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους ⁶⁴.

48. Το Διαμερικανικό Δικαστήριο έκρινε επίσης ότι οι ενισχυμένες εγγυήσεις ανεξαρτησίας που ισχύουν για τους δικαστές, λόγω της αναγκαίας ανεξαρτησίας της δικαστικής εξουσίας που είναι απαραίτητη για την άσκηση των δικαστικών καθηκόντων, θα πρέπει επίσης να εφαρμόζονται στους εισαγγελείς με βάση τη φύση των καθηκόντων που ασκούν ⁶⁵.

49. Αναφερόμενο στα ειδικά καθήκοντα των εισαγγελέων, το Δικαστήριο υπογράμμισε το καθήκον του κράτους να διεξάγει μια ανεξάρτητη και αντικειμενική έρευνα όσον αφορά τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τα εγκλήματα εν γένει, τονίζοντας ότι οι αρχές που είναι αρμόδιες για την έρευνα είναι ανεξάρτητες, de jure και de facto, πράγμα που απαιτεί όχι μόνο ιεραρχική ή θεσμική ανεξαρτησία, αλλά και πραγματική ανεξαρτησία ⁶⁶.

50. Το Δικαστήριο προσέθεσε ότι η ανεξαρτησία των εισαγγελέων εγγυάται ότι δεν θα αποτελέσουν αντικείμενο πολιτικών πιέσεων ή ανάρμοστων εμποδίων στις ενέργειές τους, ούτε θα υποστούν αντίποινα για τις αποφάσεις που λαμβάνουν αντικειμενικά.

21

---

⁶⁴ Έκθεση με θέμα «Εγγυήσεις για την ανεξαρτησία των φορέων της δικαιοσύνης. Προς την ενίσχυση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη και το κράτος δικαίου στην Αμερική», που εγκρίθηκε από τη Διαμερικανική Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στις 5 Δεκεμβρίου 2013, § 25.

⁶⁵ Υπόθεση Martinez Esquivia v. Colombia, 6 Οκτωβρίου 2020, §§84, 86.

⁶⁶ Υπόθεση Martinez Esquivia v. Colombia, §§ 86-88. Με την ίδια έννοια το IACHR, Έκθεση Αρ. 109/18, Υπόθεση 12.840. Επί της ουσίας. Yenina Esther Martinez Esquivia v. Colombia, 5 Οκτωβρίου 2018, που υιοθετήθηκε από την Επιτροπή στη σύνοδό της αρ. 126 που έλαβε χώρα στις 5 Οκτωβρίου 2018, 169 Period of Sessions, διαθέσιμη στο: <https://www.oas.org/en/iachr/decisions/court/2019/12870FondoEn.pdf>

Αυτό απαιτεί μια εγγύηση σταθερότητας και μια σταθερή θητεία στις θέσεις τους. Ως εκ τούτου, οι ειδικές εγγυήσεις για τους εισαγγελείς, σε ισοδύναμη εφαρμογή των μηχανισμών προστασίας που αναγνωρίζονται για τους δικαστές, έχουν ως αποτέλεσμα τα εξής: (i) ότι ο διαχωρισμός από τα καθήκοντά τους πρέπει να ανταποκρίνεται αποκλειστικά στις επιτρεπόμενες αιτίες, είτε μέσω διαδικασίας που συμμορφώνεται με το δικαίωμα δίκαιης δίκης είτε επειδή η εντολή για την οποία έχουν οριστεί έχει λήξει· (ii) ότι οι εισαγγελείς μπορούν να απομακρυνθούν μόνο για σοβαρά πειθαρχικά αδικήματα ή ανικανότητα, και (iii) όλες οι διαδικασίες κατά των εισαγγελέων πρέπει να είναι σύμφωνα με δίκαιες διαδικασίες που εγγυώνται αντικειμενικότητα και αμεροληψία βάσει του Συντάγματος ή του νόμου, δεδομένου ότι η ελεύθερη απόλυση των εισαγγελέων προωθεί μια αντικειμενική αμφιβολία όσον αφορά την πραγματική δυνατότητα άσκησης των καθηκόντων τους χωρίς φόβο αντιποίνων⁶⁷.

Ε. Αντίκτυπος των αποφάσεων των διεθνών δικαστηρίων στην πρακτική ανεξαρτησία των εισαγγελέων

22

51. Οι προαναφερθείσες αποφάσεις των διεθνών δικαστηρίων παρέχουν χρήσιμα στοιχεία όσον αφορά την ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας εν γένει και την ανεξαρτησία των εισαγγελέων ειδικότερα. Όπως εξηγείται ανωτέρω, οι διασφαλίσεις που προβλέπονται για τη δικαστική εξουσία ενδέχεται επίσης να ισχύουν σε κάποιο βαθμό για τις εισαγγελικές υπηρεσίες και τους εισαγγελείς.

52. Ως εκ τούτου, τα διάφορα στοιχεία ανεξαρτησίας που τονίζονται στις αποφάσεις αυτές μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την ενίσχυση της θεσμικής ανεξαρτησίας των εισαγγελικών υπηρεσιών, καθώς και για τη λειτουργική ανεξαρτησία των μεμονωμένων εισαγγελέων, ιδίως όσον αφορά το νομοθετικό πλαίσιο για την οργανωτική αυτονομία των εισαγγελικών υπηρεσιών, τη διαδικασία διορισμού, αξιολόγησης και απόλυσης των εισαγγελέων, τη θητεία τους, τη μη ανάμειξη στο έργο των εισαγγελέων και άλλες σημαντικές πτυχές.

---

⁶⁷ Υπόθεση Martínez Esquivia v. Colombia, §§95-96.

53. Η κύρια προστιθέμενη αξία της νομολογίας του ΕΔΔΑ είναι η δεσμευτική ισχύς της. Οι αποφάσεις του ΕΔΔΑ, στις οποίες διαπιστώνονται παραβάσεις της ΕΣΔΑ, επιβάλλουν στο εναγόμενο κράτος μια νομική υποχρέωση όχι μόνο να καταβάλει στους ενδιαφερομένους τα ποσά που τους επιδικάζονται ως δίκαιη ικανοποίηση, αλλά και να προσδιορίσει, υπό την επιφύλαξη του ελέγχου της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, τα γενικά μέτρα που πρέπει να ληφθούν στην εσωτερική έννομη τάξη του για τον τερματισμό των παραβάσεων που διαπίστωσε το Δικαστήριο και την επανόρθωση όσο το δυνατόν περισσότερο των επιπτώσεών τους⁶⁸.

54. Ως εκ τούτου, η υποχρέωση να λαμβάνονται γενικά μέτρα για τον τερματισμό των παραβάσεων είναι υποχρεωτική και εποπτεύεται από την Επιτροπή Υπουργών. Τα εν λόγω γενικά μέτρα μπορούν να περιλαμβάνουν νέα ή τροποποιημένη νομοθεσία, νέα θεσμικά όργανα, μηχανισμούς, διαδικασίες, νέα κριτήρια διορισμού, μετεγκατάστασης, προαγωγής, αξιολόγησης, απόλυσης εισαγγελέων, νέες διασφαλίσεις κατά τη διάρκεια πειθαρχικών διαδικασιών κατά εισαγγελέων, ανάπτυξη δεοντολογικών προτύπων και άλλα μέτρα.

23

55. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο το CCPE έκρινε απαραίτητη την προετοιμασία της παρούσας Γνωμοδότησης, η οποία δείχνει ρητώς τα στοιχεία ανεξαρτησίας των εισαγγελέων που αναπτύσσονται στη νομολογία του ΕΔΔΑ, τα οποία μπορούν να μεταφραστούν στην πράξη στο πλαίσιο υποχρεωτικών γενικών μέτρων.

56. Ταυτόχρονα, υπάρχουν σημαντικά συμβουλευτικά μέσα που αναπτύχθηκαν από το Συμβούλιο της Ευρώπης και παρέχουν εις βάθος καθοδήγηση όσον αφορά την ανεξαρτησία των εισαγγελέων σε όλες τις προαναφερθείσες πτυχές. Οι πράξεις αυτές περιλαμβάνουν ιδίως τις προηγούμενες Γνωμοδοτήσεις του CCPE και τις Εκθέσεις της Επιτροπής της Βενετίας που αφορούν τη δίωξη. Οι συστάσεις που περιέχονται σε αυτές τις πράξεις υποστηρίζονται ενεργά από την Επιτροπή Υπουργών για εφαρμογή στα κράτη μέλη και συχνά μεταφράζονται στην πράξη σε εθνικό επίπεδο. Χρησιμεύουν ως

---

⁶⁸ Βλ. άρθρο 46 της ΕΣΔΑ σχετικά με τη δεσμευτική ισχύ και εκτέλεση των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

βάση για δικαστικές και εισαγγελικές μεταρρυθμίσεις στα κράτη μέλη, και οι δραστηριότητες συνεργασίας του Συμβουλίου της Ευρώπης, τόσο διμερείς όσο και πολυμερείς, λαμβάνουν στενά υπόψη αυτές τις συμβουλευτικές πράξεις, μαζί με τη νομολογία του ΕΔΔΑ.

57. Το CCPE επισημαίνει ότι ορισμένες αποφάσεις του ΕΔΔΑ, για παράδειγμα, η απόφαση στην οποία το Δικαστήριο αναφερόταν ρητώς στην ανεξαρτησία των εισαγγελέων⁶⁹, περιελάμβαναν αναφορές στις Γνωμοδοτήσεις του CCPE⁷⁰. Το CCPE εκφράζει επίσης την ικανοποίησή του για το γεγονός ότι τα συμβουλευτικά του μέσα χρησιμοποιήθηκαν, μεταξύ άλλων πηγών, από το ΕΔΔΑ κατά την προετοιμασία των αποφάσεων σε συγκεκριμένες περιπτώσεις.

ΣΤ. Αποφάσεις των εθνικών δικαστηρίων που ενισχύουν την πρακτική ανεξαρτησία των εισαγγελέων

58. Όπως υπογράμμισε το CCPE, τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης διαθέτουν διαφορετικά νομικά συστήματα, συμπεριλαμβανομένων των διαφορετικών εισαγγελικών υπηρεσιών. Ωστόσο, ανεξάρτητα από το εθνικό σύστημα δίωξης⁷¹, οι εθνικές αποφάσεις των Ανωτάτων Δικαστηρίων, των Ακυρωτικών Δικαστηρίων, των

---

⁶⁹ Kovesi v. Romania, αρ. 3594/ 19, § 208.

⁷⁰ Στην απόφασή του επί της υπόθεσης Kovesi v. Romania, αρ. 3594/ 19, η Γνωμοδότηση αρ. 9 (2014) του CCPE σχετικά με τους ευρωπαϊκούς κανόνες και αρχές που αφορούν τους εισαγγελείς, συμπεριλαμβανομένου του Χάρτη της Ρώμης, αναφέρθηκε, παρ. 91 της απόφασης.

⁷¹ Όσον αφορά το διαφορετικό καθεστώς της εισαγγελικής υπηρεσίας στο πλαίσιο του συστήματος των κρατικών εξουσιών σε κάθε κράτος μέλος, η Εισαγγελία κατατάσσεται συχνότερα ως μια εκτελεστική ή δικαστική εξουσία. Ωστόσο, μπορεί να υποτεθεί ότι η Εισαγγελία μπορεί να περιγραφεί μάλλον ως ένα *sui generis* σώμα, που στέκεται έξω από την κλασική τριάδα των τριών κρατικών εξουσιών.

Ανώτατων Διοικητικών Δικαστηρίων και των Συνταγματικών Δικαστηρίων των κρατών μελών έχουν ασχοληθεί με το ζήτημα της ανεξαρτησίας των εισαγγελέων και των εισαγγελικών αρχών σε διάφορα πλαίσια.

59. Με την πάροδο των ετών, οι αποφάσεις αυτές ελήφθησαν ως απάντηση σε διάφορες καταστάσεις που αντιμετωπίζουν τα κράτη μέλη όσον αφορά το καθεστώς των εισαγγελέων και τις διάφορες πτυχές των εισαγγελικών επαγγελματών, και καθοδηγήθηκαν σε μεγάλο βαθμό από τη νομολογία του ΕΔΔΑ, καθώς και από τις συστάσεις της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης και τις γνωμοδοτήσεις του CCPE, του CCJE, της Επιτροπής της Βενετίας, της GRECO και άλλων βασικών οργάνων του Συμβουλίου της Ευρώπης.

60. Στις απαντήσεις τους στο ερωτηματολόγιο για την προετοιμασία της παρούσας Γνωμοδότησης, τα κράτη μέλη ανέφεραν ιδίως σε ποιο πλαίσιο τα εν λόγω ανώτατα δικαστικά όργανα σε εθνικό επίπεδο έλαβαν αποφάσεις που ενισχύουν την ανεξαρτησία και την αμεροληψία των εισαγγελέων. Τα πιο συναφή θέματα και πτυχές που αναλύθηκαν ήταν τα εξής, παρουσιάζοντας το ευρύ φάσμα των θεμάτων που συζητήθηκαν:

- Συνταγματικό καθεστώς και ανεξαρτησία της Εισαγγελίας, θέση της Εισαγγελίας, ανεξαρτησία της Εισαγγελίας και εισαγγελείς, αυτονομία, παραδεκτό και όρια ιεραρχίας στο πλαίσιο της εισαγγελικής υπηρεσίας⁷².
- Διορισμός και απόλυση εισαγγελέων και Γενικού Εισαγγελέα, η μεταφορά των γενικών εισαγγελέων⁷³.
- Οδηγίες, παρέμβαση στη δραστηριότητα της εισαγγελίας και η σχέση με την εκτελεστική και νομοθετική εξουσία⁷⁴.

---

⁷² Αρμενία, Βουλγαρία, Κύπρος, Τσεχική Δημοκρατία, Εσθονία, Ουγγαρία, Ιταλία, Λετονία, Λιθουανία, Πολωνία, Πορτογαλία.

⁷³ Τσεχική Δημοκρατία, Ιταλία, Λιθουανία.

⁷⁴ Κύπρος, Ουγγαρία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο.

- Μισθοί εισαγγελέων, μισθολογικοί περιορισμοί λόγω της πανδημίας COVID - 19, επανυπολογισμός συντάξεων ⁷⁵.
- Έλεγχος της συνταγματικότητας ορισμένων διατάξεων του νόμου περί εισαγγελικής αρχής (δηλαδή νέα διαδικασία εκλογής, διορισμός, απόλυση γενικού εισαγγελέα και σύνθεση του Ανώτατου Συμβουλίου Εισαγγελέων, ρύθμιση συντάξεων) και άλλες νομικές ρυθμίσεις ⁷⁶.
- Υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις δραστηριότητες της Εισαγγελίας από τον Γενικό Εισαγγελέα στον Πρόεδρο και το Κοινοβούλιο ή την Κυβέρνηση, καθώς και στο Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο· φύση των εκθέσεων· παροχή πληροφοριών σχετικά με εκκρεμείς υποθέσεις ⁷⁷ και απόλυση του γενικού εισαγγελέα για τη μη έγκριση της ετήσιας έκθεσης από το Κοινοβούλιο ⁷⁸.
- Σύσταση επιτροπής έρευνας και εξακρίβωσης της πολιτικής ευθύνης των δημόσιων λειτουργών του Κοινοβουλίου, συμπεριλαμβανομένων των εισαγγελέων και δικαστών, που εμπλέκονται σε διώξεις και δίκες σε διάφορες υποθέσεις ενός πολιτικού για αδικήματα διαφθοράς ⁷⁹.
- Η θέση των εισαγγελέων σε ποινικές διαδικασίες (άσκηση εποπτείας επί της νομιμότητας της προανακριτικής έρευνας, σχέσεις μεταξύ του ανακριτικού οργάνου και του εισαγγελέα, υποχρεωτική ποινική δίωξη) ⁸⁰.
- Η θέση του εισαγγελέα εκτός του πεδίου του ποινικού δικαίου ⁸¹.

---

⁷⁵ Τσεχική Δημοκρατία, Λετονία, Σλοβενία, Ουκρανία.

⁷⁶ Δημοκρατία της Μολδαβίας, Σλοβακική Δημοκρατία, Ουκρανία.

⁷⁷ Βουλγαρία.

⁷⁸ Ουγγαρία, Λιθουανία.

⁷⁹ Ουγγαρία, Σλοβενία.

⁸⁰ Αρμενία, Τσεχική Δημοκρατία, Εσθονία, Ιταλία, Βόρεια Μακεδονία.

⁸¹ Βουλγαρία, Τσεχική Δημοκρατία, Ουγγαρία, Ρωσική Ομοσπονδία.

61. Οι αποφάσεις των εθνικών δικαστηρίων που ενισχύουν την πρακτική ανεξαρτησία των εισαγγελέων αποτελούν ένα από τα παραδείγματα του θετικού προοδευτικού αντίκτυπου της νομολογίας των διεθνών δικαστηρίων, και ιδίως του ΕΔΔΑ, στην πρακτική ανεξαρτησία των εισαγγελέων στα κράτη μέλη. Όπως αποδείχθηκε ανωτέρω, οι αποφάσεις αυτές αφορούν ένα ευρύ φάσμα των πτυχών του εισαγγελικού καθεστώτος και επαγγέλματος, και είναι ιδιαίτερα αναγκαίες όταν οι μεταρρυθμίσεις της δικαστικής εξουσίας και της ποινικής δίωξης δεν παρέχουν επαρκώς θετικά αποτελέσματα.

62. Οι εθνικές δικαστικές αρχές επικουρούνται στενά από το Συμβούλιο της Ευρώπης και βασίζονται, εκτός από τη νομολογία του ΕΔΔΑ, στα συμβουλευτικά πρότυπα που έχουν αναπτυχθεί από τα όργανα του Συμβουλίου της Ευρώπης, και ιδίως στα πορίσματα του CCPE, που παρέχουν φωνή και προοπτική εξυπηρέτησης των εισαγγελέων σε ολόκληρη την Ευρώπη και αποσκοπούν στη διασφάλιση ότι οι εισαγγελείς μπορούν να εργαστούν με έναν ανεξάρτητο, αμερόληπτο και αποτελεσματικό τρόπο κατά την εκπλήρωση των σημαντικών αρμοδιοτήτων τους στο πλαίσιο των εθνικών νομικών συστημάτων τους.

63. Αυτός ο συνδυασμός των χρήσιμων αποτελεσμάτων τόσο από τη νομολογία του ΕΔΔΑ όσο και από τις συμβουλευτικές διαπιστώσεις των οργάνων του Συμβουλίου της Ευρώπης παρέχει στις εθνικές δικαστικές αρχές ένα σχετικό πλαίσιο για την ενίσχυση της πρακτικής ανεξαρτησίας των εισαγγελέων σε εθνικό επίπεδο. Τους βοηθά σημαντικά να εργάζονται αμερόληπτα και να εφαρμόζουν αποτελεσματικότερα τις διατάξεις της ΕΣΔΑ, γεγονός που τους επιτρέπει με τη σειρά του να επιλύουν περισσότερες διαφορές σε εθνικό επίπεδο, αποτρέποντας έτσι την αυξανόμενη ροή υποθέσεων, συμπεριλαμβανομένων των επαναλαμβανόμενων, στο ΕΔΔΑ.

III. Αποφάσεις των οργάνων των συνθηκών όσον αφορά την πρακτική ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας εν γένει και ιδίως των εισαγγελέων

64. Η Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (εφεξής η HRC), η οποία είναι το σώμα ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων που παρακολουθεί την εφαρμογή του Διεθνούς

Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (ICCPR) από τα κράτη μέρη του, εξέδωσε έναν αριθμό σχετικών συστάσεων όσον αφορά τη δικαστική και εισαγγελική ανεξαρτησία.

65. Όλα τα κράτη μέρη του ICCPR υποχρεούνται να υποβάλλουν τακτικές εκθέσεις στην HRC σχετικά με τον τρόπο εφαρμογής των δικαιωμάτων βάσει του Συμφώνου. Σε απάντηση, η HRC εκδίδει καταληκτικές παρατηρήσεις σχετικά με το ενδιαφερόμενο κράτος. Πολλές από τις ανησυχίες της HRC όσον αφορά τους εισαγγελείς και το έργο τους έχουν εκφραστεί κατά την ολοκλήρωση των παρατηρήσεων που εκδόθηκαν μετά την εξέταση των εκθέσεων που υπέβαλαν τα κράτη μέρη.

66. Οι ανησυχίες αυτές σχετίζονται με τη μεταρρύθμιση του δικαστικού συστήματος και την πλήρη τήρηση των εγγυήσεων δέουσας διαδικασίας, γεγονός που υποδηλώνει την ανάγκη ενίσχυσης της ανεξαρτησίας τόσο της δικαστικής εξουσίας όσο και της εισαγγελικής υπηρεσίας⁸².

67. Συναφώς, θα πρέπει να δοθεί η δέουσα προσοχή στη διασφάλιση της δικαστικής ανεξαρτησίας, συμπεριλαμβανομένης της ανεξαρτησίας των διοικητικών αρχών, από την εκτελεστική εξουσία⁸³, τον Πρόεδρο⁸⁴ ή τη νομοθετική εξουσία⁸⁵.

68. Ένα ανεξάρτητο όργανο θα πρέπει να είναι υπεύθυνο για τη δικαστική πειθαρχία και θα πρέπει να υπάρχουν επαρκείς διασφαλίσεις για την πρόληψη της λήψης πειθαρχικών μέτρων κατά των δικαστών και εισαγγελέων για ήσσονος σημασίας

---

⁸² Καταληκτικές παρατηρήσεις σχετικά με την Αγκόλα, 2019.

⁸³ Καταληκτικές παρατηρήσεις σχετικά με το Αζερμπαϊτζάν, 2016· Κεντροαφρικανική Δημοκρατία, 2020· Τσεχική Δημοκρατία, 2019· Ισημερινή Γουινέα, 2019· Λαϊκή Δημοκρατία του Λάος, 2018· Νίγηρα, 2019· Παραγουάη, 2019· Ρουμανία, 2017· Σουαζιλάνδη, 2017· Τατζικιστάν, 2019.

⁸⁴ Καταληκτικές παρατηρήσεις σχετικά με τη Λευκορωσία, 2018.

⁸⁵ Καταληκτικές παρατηρήσεις σχετικά με την Τσεχική Δημοκρατία, 2019· Γουατεμάλα, 2018· Λαϊκή Δημοκρατία του Λάος, 2018· Παραγουάη, 2019· Σερβία, 2017· Τατζικιστάν, 2019· Βιετνάμ, 2019· Αγκόλα, 2019.

παραβάσεις ή για αμφιλεγόμενη ερμηνεία του νόμου⁸⁶. Ένα τέτοιο ανεξάρτητο όργανο, για παράδειγμα ένα Ανώτατο Συμβούλιο Εισαγγελέων, θα πρέπει να περιλαμβάνει εισαγγελείς που εκλέγονται από επαγγελματικά αυτοδιοικούμενα όργανα⁸⁷.

69. Συναφώς, οι αποφάσεις που αφορούν την επιλογή, την πειθαρχία, την αξιολόγηση και τον μόνιμο διορισμό των δικαστών⁸⁸ και εισαγγελέων⁸⁹, καθώς και τις απολύσεις, διασφαλίζοντας, ως εκ τούτου, την ασφάλεια της θητείας τους⁹⁰, θα πρέπει να βασίζονται σε αντικειμενικά κριτήρια που προβλέπονται ρητώς από τον νόμο⁹¹.

70. Έχουν επίσης διατυπωθεί ανησυχίες σχετικά με την ανάγκη αποτελεσματικής καταπολέμησης της διαφθοράς⁹² και αποφυγής της διαφθοράς στη δικαστική εξουσία, τόσο από δικαστές όσο και από εισαγγελείς⁹³.

71. Όσον αφορά ορισμένες χώρες, έχουν επίσης διατυπωθεί ανησυχίες σχετικά με ενδεχόμενες ευρείες εξουσίες του Γενικού Εισαγγελέα, όταν αυτό μπορεί να οδηγήσει σε ανεπαρκή λογοδοσία ή παρέμβαση στη δραστηριότητα των δικαστηρίων⁹⁴.

---

⁸⁶ Καταληκτικές παρατηρήσεις σχετικά με το Αζερμπαϊτζάν, 2016· Λευκορωσία, 2018· Βουλγαρία, 2018.

⁸⁷ Καταληκτικές παρατηρήσεις σχετικά με την Τσεχική Δημοκρατία, 2019.

⁸⁸ Καταληκτικές παρατηρήσεις σχετικά με το Αζερμπαϊτζάν, 2016.

⁸⁹ Καταληκτικές παρατηρήσεις σχετικά με τη Λευκορωσία, 2018· Βιετνάμ, 2019.

⁹⁰ Καταληκτικές παρατηρήσεις σχετικά με την Κεντροαφρικανική Δημοκρατία, 2020· Τσεχική Δημοκρατία, 2019· Ισημερινή Γουινέα, 2019· Γουατεμάλα, 2018· Μογγολία, 2017· Νίγηρα, 2019.

⁹¹ Καταληκτικές παρατηρήσεις σχετικά με την Ισημερινή Γουινέα, 2019· Γουατεμάλα, 2018· Λαϊκή Δημοκρατία του Λάος, 2018· Μογγολία, 2017· Τατζικιστάν, 2019.

⁹² Καταληκτικές παρατηρήσεις σχετικά με το Αζερμπαϊτζάν, 2016· Γουατεμάλα, 2018.

⁹³ Καταληκτικές παρατηρήσεις σχετικά με την Αγκόλα, 2019· Κεντροαφρικανική Δημοκρατία, 2020· Ισημερινή Γουινέα, 2019· Μογγολία, 2017· Παραγουάη, 2019.

⁹⁴ Καταληκτικές παρατηρήσεις σχετικά με τη Βουλγαρία, 2018· Τατζικιστάν, 2019.

72. Εκτός από τον έλεγχο των εκθέσεων των κρατών μερών και την έκδοση καταληκτικών παρατηρήσεων, το Πρώτο Προαιρετικό Πρωτόκολλο του Συμφώνου παρέχει στην HRC αρμοδιότητα να εξετάζει μεμονωμένες καταγγελίες σχετικά με εικαζόμενες παραβιάσεις του Συμφώνου από κράτη μέρη του Πρωτοκόλλου, όπως και τη δραστηριότητα που ανέπτυξε το ΕΔΔΑ στο πλαίσιο της ΕΣΔΑ ⁹⁵.

73. Σύμφωνα με την πάγια νομολογία της HRC, κατά το άρθρο 39, παράγραφος 2, του Συμφώνου, έχει την εξουσία να θεσπίζει τον δικό της εσωτερικό κανονισμό, τον οποίο τα κράτη μέρη συμφώνησαν να αναγνωρίσουν. Με την τήρηση του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου, ένα κράτος μέρος του Συμφώνου αναγνωρίζει την αρμοδιότητα της HRC να λαμβάνει και να εξετάζει ανακοινώσεις από άτομα που υπόκεινται στη δικαιοδοσία της και ισχυρίζονται ότι είναι θύματα παραβίασης οποιουδήποτε από τα δικαιώματα που ορίζονται στο Σύμφωνο (Προαιρετικό Πρωτόκολλο, Προοίμιο και Άρθρο 1). Αυτονόητη στην τήρηση ενός κράτους του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου είναι η δέσμευση να συνεργάζεται καλόπιστα με την Επιτροπή, ώστε να της επιτρέψει και να την αφήνει να εξετάζει τις εν λόγω ανακοινώσεις και, μετά την εξέτασή τους, να διαβιβάζει τις Απόψεις της στο κράτος μέρος και στο ενδιαφερόμενο άτομο (άρθρα 5 παράγραφοι 1 και 4). Είναι ασυμβίβαστο με τις υποχρεώσεις που υπέχει δυνάμει του άρθρου 1 του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου για ένα κράτος μέρος να προβεί σε οποιαδήποτε ενέργεια που θα εμπόδιζε ή θα απότρεπε την Επιτροπή από τη μελέτη και την εξέταση από αυτή των επικοινωνιών και από την έκφραση των Απόψεών της ⁹⁶.

30

---

⁹⁵ Στο τέλος της 132^{ης} συνόδου, τον Ιούλιο του 2021, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι υπήρξε παραβίαση του Συμφώνου σε 1.278 (83,4 τοις εκατό) από τις 1.532 Απόψεις που είχε υιοθετήσει από το 1979.

⁹⁶ Βλ. Γενικό σχόλιο αρ. 33 (2008), παρ. 8 και 10· και, μεταξύ άλλων, Levinov v. Belarus (CCPR/C/105/D/1867/2009, 1936, 1975, 1977-1981, 2010/2010), παρ. 8.2· και Poplavny v. Belarus (CCPR/C/115/D/2019/2010), παρ. 6.2, Piandiong v. Philippines (CCPR/C/70/D/869/1999 και Corr. 1), παρ. 5.1· Maksudov v. Kyrgyzstan (CCPR/C/93/D/1461, 1462, 1476 και 1477/2006), παρ. 10.1-10.3· και Yuzerchuk v.

74. Η HRC διαθέτει ένα εκτενές σύνολο αποφάσεων και Απόψεων σχετικά με τα δικαιώματα που προβλέπονται στο Σύμφωνο, ιδίως όσον αφορά τη δικαστική ανεξαρτησία, το οποίο είναι παρόμοιο από πολλές απόψεις με τη νομολογία του ΕΔΔΑ⁹⁷.

75. Η HRC υπογράμμισε⁹⁸ ότι το δικαστήριο είναι, δυνάμει του Συμφώνου, ένα όργανο που έχει συσταθεί από τον νόμο, το οποίο είναι ανεξάρτητο από την εκτελεστική και τη νομοθετική εξουσία ή απολαύει, σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, δικαστικής ανεξαρτησίας κατά τη λήψη νομικών αποφάσεων σε διαδικασίες δικαστικού

Belarus (CCPR/C/112/D/1906/2009), παρ. 6.2. Όπως αναφέρεται στην παράγραφο 19 του γενικού σχολίου της Επιτροπής αρ. 33 (2008) σχετικά με τις υποχρεώσεις των κρατών μερών δυνάμει του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου, η μη εφαρμογή ασφαλιστικών μέτρων είναι ασυμβίβαστη με την υποχρέωση σεβασμού καλή τη πίστει της διαδικασίας μεμονωμένων επικοινωνιών που θεσπίζονται βάσει του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου. Ως εκ τούτου, η HRC είναι της άποψης ότι, παραλείποντας να τηρήσει την αίτηση ασφαλιστικών μέτρων που διαβιβάστηκε σε ένα κράτος μέρος, το εν λόγω κράτος μέρος δεν εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του δυνάμει του άρθρου 1 του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου.

31

⁹⁷ Σύμφωνα με την HRC, όπως εκφράζεται στο Γενικό Σχόλιο 33 (2008) σχετικά με τις υποχρεώσεις των κρατών μερών βάσει του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου του Συμφώνου (βλ. παρ. 11), ενώ η λειτουργία της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κατά την εξέταση μεμονωμένων ανακοινώσεων δεν είναι, από μόνη της, αυτή ενός δικαστικού οργάνου, οι απόψεις που εκδίδει η Επιτροπή βάσει του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου παρουσιάζουν ορισμένα σημαντικά χαρακτηριστικά μιας δικαστικής απόφασης. Αυτές λαμβάνονται με δικαστικό πνεύμα, συμπεριλαμβανομένης της αμεροληψίας και της ανεξαρτησίας των μελών της Επιτροπής, της εξεταζόμενης ερμηνείας της γλώσσας του Συμφώνου και του καθοριστικού χαρακτήρα των αποφάσεων.

⁹⁸ Κατά την ερμηνεία του άρθρου 14 του Συμφώνου σχετικά με την πρόσβαση στα δικαστήρια και τις συναφείς αρχές.

χαρακτήρα. Το δικαίωμα όλων όσων αντιμετωπίζουν ποινικές διώξεις για πρόσβαση σε τέτοιο όργανο δεν μπορεί να περιοριστεί, και οποιαδήποτε ποινική καταδίκη από ένα όργανο που δεν συνιστά δικαστήριο είναι ασυμβίβαστη με τη διάταξη αυτή ⁹⁹.

76. Η HRC προσέθεσε ότι η απαίτηση αρμοδιότητας, ανεξαρτησίας και αμεροληψίας ενός δικαστηρίου δυνάμει του Συμφώνου αποτελεί απόλυτο δικαίωμα που δεν υπόκειται σε καμία εξαίρεση ¹⁰⁰. Η απαίτηση ανεξαρτησίας αφορά, ειδικότερα, τη διαδικασία και τα προσόντα διορισμού των δικαστών, καθώς και τις εγγυήσεις σχετικά με την ασφάλεια της θητείας τους έως την υποχρεωτική ηλικία συνταξιοδότησης ή τη λήξη της θητείας τους, εφόσον υπάρχουν, τις προϋποθέσεις που διέπουν την προαγωγή, μεταφορά, αναστολή και παύση των καθηκόντων τους, καθώς και την πραγματική ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας από πολιτικές παρεμβάσεις του εκτελεστικού κλάδου και του νομοθετικού σώματος ¹⁰¹.

77. Σύμφωνα με την HRC, τα κράτη θα πρέπει να λαμβάνουν ειδικά μέτρα που να εγγυώνται την ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας, προστατεύοντας τους δικαστές από κάθε μορφή πολιτικής επιρροής στη λήψη αποφάσεων μέσω του συντάγματος ή της θέσπισης νόμων που θεσπίζουν σαφείς διαδικασίες και αντικειμενικά κριτήρια για τον διορισμό, την αμοιβή, τη θητεία, την προαγωγή, την αναστολή και την απόλυση των μελών του δικαστικού σώματος και τις πειθαρχικές κυρώσεις που λαμβάνονται εις βάρος τους ¹⁰². Μια κατάσταση κατά την οποία τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες της δικαστικής εξουσίας και της εκτελεστικής εξουσίας δεν διακρίνονται σαφώς ή όταν η τελευταία είναι σε θέση να ελέγχει ή να διευθύνει την πρώτη είναι ασυμβίβαστη με την

---

⁹⁹ Γενικό Σχόλιο της HRC 32 (2007) σχετικά με το δικαίωμα στην ισότητα ενώπιον των δικαστηρίων και σε δίκαιη δίκη, παρ. 18.

¹⁰⁰ Ανακοίνωση αρ. 263/1987, Gonzalez del Rio v. Peru, παρ. 5.2.

¹⁰¹ Γενικό Σχόλιο της HRC 32 (2007) σχετικά με το δικαίωμα στην ισότητα ενώπιον των δικαστηρίων και σε δίκαιη δίκη, παρ. 19.

¹⁰² Καταληκτικές παρατηρήσεις, Σλοβακία, CCPR/C/79/Add.79 (1997), παρ. 18.

έννοια του ανεξάρτητου δικαστηρίου ¹⁰³. Είναι απαραίτητο να προστατευθούν οι δικαστές από συγκρούσεις συμφερόντων και εκφοβισμούς. Προκειμένου να διασφαλιστεί η ανεξαρτησία τους, το καθεστώς των δικαστών, συμπεριλαμβανομένης της θητείας τους, της ανεξαρτησίας, της ασφάλειας, των επαρκών αποδοχών, των όρων υπηρεσίας, των συντάξεων και της ηλικίας συνταξιοδότησής τους, εξασφαλίζεται επαρκώς από τον νόμο ¹⁰⁴.

78. Όσον αφορά την απόλυση δικαστών, η HRC επισήμανε ¹⁰⁵ ότι μπορούν να απολυθούν μόνο για σοβαρούς λόγους παραπτώματος ή ανικανότητας, σύμφωνα με δίκαιες διαδικασίες που διασφαλίζουν την αντικειμενικότητα και την αμεροληψία που ορίζονται στο σύνταγμα ή τον νόμο. Η απόλυση των δικαστών από την εκτελεστική εξουσία, π.χ. πριν από τη λήξη της θητείας για την οποία έχουν διοριστεί, χωρίς να τους έχουν δοθεί συγκεκριμένοι λόγοι και χωρίς να υπάρχει αποτελεσματική δικαστική προστασία για την αμφισβήτηση της απόλυσης είναι ασυμβίβαστη με την ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας ¹⁰⁶. Το ίδιο ισχύει, για παράδειγμα, για την απόλυση από την εκτελεστική εξουσία δικαστών που φέρονται να είναι διεφθαρμένοι, χωρίς να ακολουθηθεί καμία από τις διαδικασίες που προβλέπει ο νόμος ¹⁰⁷.

33

79. Όσον αφορά την έννοια της αμεροληψίας, η HRC καθόρισε δύο πτυχές ¹⁰⁸: 1) οι δικαστές δεν πρέπει να επιτρέπουν την επιρροή της κρίσης τους από προσωπικές

---

¹⁰³ Ανακοίνωση αρ. 468/1991, *Olo Bahamonde v. Equatorial Guinea*, παρ. 9.4.

¹⁰⁴ Γενικό Σχόλιο της HRC 32 (2007) σχετικά με το δικαίωμα στην ισότητα ενώπιον των δικαστηρίων και σε δίκαιη δίκη, παρ. 19.

¹⁰⁵ Γενικό Σχόλιο της HRC 32 (2007) σχετικά με το δικαίωμα στην ισότητα ενώπιον των δικαστηρίων και σε δίκαιη δίκη, παρ. 20.

¹⁰⁶ Ανακοίνωση αρ. 814/1998, *Pastukhov v. Belarus*, παρ. 7.3.

¹⁰⁷ Ανακοίνωση αρ. 933/2000, *Mundy Busyo et al v. Democratic Republic of Congo*, παρ. 5.2.

¹⁰⁸ Γενικό Σχόλιο της HRC 32 (2007) σχετικά με το δικαίωμα στην ισότητα ενώπιον των δικαστηρίων και σε δίκαιη δίκη, παρ. 21.

προκαταλήψεις ή μεροληψία, ούτε να ενεργούν με τρόπους που προωθούν εσφαλμένα τα συμφέροντα ενός από τους διαδίκους εις βάρος του άλλου ¹⁰⁹. 2) το δικαστήριο πρέπει επίσης να εμφανίζεται σε έναν εύλογο παρατηρητή ότι είναι αμερόληπτο. Μια δίκη που επηρεάζεται σημαντικά από τη συμμετοχή ενός δικαστή ο οποίος, σύμφωνα με τα εγχώρια θεσπίσματα, θα έπρεπε να είχε αποκλειστεί δεν μπορεί κανονικά να θεωρηθεί αμερόληπτη ¹¹⁰.

80. Η HRC απαιτούσε επίσης, όσον αφορά την ελευθερία και την ασφάλεια των προσώπων, ότι ο άμεσος και τακτικός έλεγχος από ένα δικαστήριο ή άλλο δικαστήριο που διαθέτει τα ίδια χαρακτηριστικά ανεξαρτησίας και αμεροληψίας με τη δικαστική εξουσία αποτελεί αναγκαία εγγύηση για να αποδειχθεί ότι η κράτηση δεν διαρκεί περισσότερο από την απολύτως αναγκαία, ότι η συνολική διάρκεια της ενδεχόμενης κράτησης είναι περιορισμένη και ότι σέβονται πλήρως τις εγγυήσεις που προβλέπει το Σύμφωνο ¹¹¹.

81. Επιπλέον, όσον αφορά το δικαίωμα του συλληφθέντος ή του κρατούμενου να προσάγεται αμέσως ενώπιον ενός δικαστή ή άλλου εξουσιοδοτημένου από τον νόμο λειτουργού για την άσκηση δικαστικής εξουσίας, το δικαίωμα αυτό αποσκοπεί στο να θέσει την κράτηση σε μια ποινική έρευνα ή δίωξη υπό δικαστικό έλεγχο ¹¹².

82. Η HRC ασχολήθηκε επίσης με το ζήτημα της προστασίας των εισαγγελέων στο πλαίσιο της ελευθερίας της έκφρασής τους, ότι οι νόμοι περί δυσφήμισης πρέπει να συνταχθούν με προσοχή ώστε να διασφαλίζεται η συμμόρφωσή τους με το Σύμφωνο και ότι δεν εξυπηρετούν, στην πράξη, την καταστολή της ελευθερίας της έκφρασης. Ταυτόχρονα, η HRC αναγνώρισε ότι οι εισαγγελείς δεν βρίσκονται στην ίδια βάση με

---

¹⁰⁹ Ανακοίνωση αρ. 387/1989, Karttunen v. Finland, παρ. 7.2.

¹¹⁰ Η ίδια.

¹¹¹ Γενικό Σχόλιο της HRC 35 (2014) σχετικά με τα δικαιώματα στην ελευθερία και την ασφάλεια, παρ. 15.

¹¹² Γενικό Σχόλιο της HRC 35 (2014) σχετικά με τα δικαιώματα στην ελευθερία και την ασφάλεια, παρ. 32.

τα δημόσια πρόσωπα και, όπως και οι δικαστικοί λειτουργοί, απαιτούν ένα μέτρο εμπιστοσύνης του κοινού για την αποτελεσματική εκτέλεση των καθηκόντων τους¹¹³.

83. Η HRC προσέθεσε ότι η αρχή της δικαστικής ανεξαρτησίας, βασική εγγύηση για την ανεξάρτητη άσκηση των δικαστικών καθηκόντων, απαιτεί οι δικαστές και οι εισαγγελείς να είναι σε θέση να ερμηνεύουν και να εφαρμόζουν το δίκαιο και να αξιολογούν τα πραγματικά περιστατικά και τα αποδεικτικά στοιχεία ελεύθερα, χωρίς να υφίστανται εκφοβισμό, παρεμπόδιση ή παρέμβαση κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Οι δικαστές δεν θα πρέπει να υπόκεινται σε ποινικές ή πειθαρχικές κυρώσεις για το περιεχόμενο των αποφάσεών τους, εκτός από περιπτώσεις που περιλαμβάνουν σοβαρά εγκλήματα, διαφθορά, παράπτωμα ή ανικανότητα που τους καθιστούν ακατάλληλους για το αξίωμα· στις περιπτώσεις αυτές, αυτό θα πρέπει να γίνεται σύμφωνα με διαδικασίες που σέβονται τις εγγυήσεις δίκαιης δίκης. Τα δικαστικά σφάλματα θα πρέπει να διορθώνονται με επανεξέταση της απόφασης από ένα ανώτερο δικαστήριο¹¹⁴.

IV. Συμπεράσματα

A. Αρχές που αναπτύχθηκαν από το CCPE όσον αφορά την ανεξαρτησία των εισαγγελέων και των εισαγγελικών υπηρεσιών

1. Το CCPE έχει αναπτύξει στις προηγούμενες γνωμοδοτήσεις του τα ακόλουθα βασικά στοιχεία της ανεξαρτησίας των εισαγγελέων και των εισαγγελικών υπηρεσιών:

- οι εισαγγελείς πρέπει να είναι απαλλαγμένοι από παράνομες παρεμβάσεις στην άσκηση των καθηκόντων τους και πολιτικές πιέσεις ή παράνομη επιρροή οποιουδήποτε είδους, ακόμη και όταν ενεργούν εκτός του τομέα του ποινικού δικαίου, προκειμένου

---

¹¹³ Γενικό Σχόλιο της HRC αρ. 34, παρ. 32· Ανακοίνωση της HRC αρ. 2716/2016, Eglé Kusaitė v. Lithuania, παρ. 8.7.

¹¹⁴ Γενικό Σχόλιο της HRC αρ. 34, παρ. 5.5· Ανακοίνωση της HRC αρ. 2844/2016, Baltasar Garzón v. Spain, παρ. 5.4.

να διασφαλίζεται ο πλήρης σεβασμός και η εφαρμογή του νόμου και η αρχή του κράτους δικαίου·

- πρέπει να θεσπιστεί ένα αντίστοιχο νομικό πλαίσιο, όπως αυτό για τη δικαστική εξουσία, το οποίο θα ρυθμίζει το καθεστώς, την ανεξαρτησία, την πρόσληψη, τη θητεία και την επαγγελματική σταδιοδρομία των εισαγγελέων βάσει διαφανών και αντικειμενικών κριτηρίων·
- οι εισαγγελείς θα πρέπει να επωφελούνται από τη σταδιοδρομία μέχρι τη συνταξιοδότηση, διότι οι διορισμοί για περιορισμένες περιόδους με τη δυνατότητα επαναδιορισμού ενέχουν τον κίνδυνο οι εισαγγελείς να λαμβάνουν μεροληπτικές αποφάσεις ανάλογα με τις προτεραιότητες των αρχών διορισμού·
- η εξωτερική και εσωτερική ανεξαρτησία των εισαγγελέων και των εισαγγελικών υπηρεσιών θα πρέπει να διασφαλίζεται από ένα ανεξάρτητο όργανο, όπως το Συμβούλιο Εισαγγελέων·
- οι οδηγίες που παρέχονται στους εισαγγελείς και στις εισαγγελικές υπηρεσίες, τόσο εξωτερικές όσο και εσωτερικές, θα πρέπει να βασίζονται σε κατευθυντήριες γραμμές που περιέχουν ειδικές διασφαλίσεις, όπως η νομιμότητα και η διαφάνεια των οδηγιών αυτών, οι οποίες θα πρέπει πάντα να επιδιώκουν τον στόχο της εφαρμογής του νόμου με σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών·
- το καθεστώς, η αμοιβή και η μεταχείριση των εισαγγελέων, καθώς και η κατανομή των οικονομικών, ανθρωπίνων και άλλων πόρων που διατίθενται στις εισαγγελικές υπηρεσίες, θα πρέπει να ρυθμίζονται ανάλογα με τη σημασία της αποστολής και του έργου τους, και κατά τρόπο συγκρίσιμο με αυτόν των δικαστών·
- οι εισαγγελείς και, κατά περίπτωση, τα μέλη των οικογενειών τους και τα μέσα βιοπορισμού τους πρέπει να προστατεύονται κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

B. Απογραφή της σχετικής νομολογίας των διεθνών δικαστηρίων και των οργάνων των συνθηκών όσον αφορά την ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας εν γένει, καθώς και των εισαγγελέων και των εισαγγελικών υπηρεσιών ειδικότερα

2. Το δικαίωμα σε ένα ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο αποτελεί βασική αξία του κράτους δικαίου και κατοχυρώνεται στα κύρια διεθνή και περιφερειακά νομικά μέσα, διασφαλίζοντας τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών και όντας ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση της εμπιστοσύνης του κοινού στο δικαστικό σύστημα σε μια δημοκρατική κοινωνία. Το δικαίωμα αυτό γνωρίζει μια πλούσια και εδραιωμένη νομολογία των διεθνών δικαστηρίων και των οργάνων των συνθηκών.

3. Σε αυτήν τη νομολογία, εξετάστηκε διεξοδικά η ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας, και περιέχει επίσης αναφορές στην ανεξαρτησία και την αυτονομία των εισαγγελικών υπηρεσιών. Δεδομένου ότι η ανεξαρτησία και η αυτονομία των εισαγγελικών υπηρεσιών αποτελούν, κατά τη γνώμη του CCPE, απαραίτητο επακόλουθο της ανεξαρτησίας της δικαστικής εξουσίας, οι κατευθυντήριες γραμμές που παρέχονται από σχετικές διεθνείς αποφάσεις και κρίσεις που αφορούν τη δικαστική εξουσία μπορούν, σε κάποιο βαθμό, να εφαρμόζονται *mutatis mutandis* στις εισαγγελικές υπηρεσίες.

37

4. Τα συστήματα ποινικής δικαιοσύνης, που έχουν τις ρίζες τους σε διαφορετικές νομικές κουλτούρες, ποικίλλουν σε ολόκληρη την Ευρώπη. Παρά τις διαφορές, τα τελευταία χρόνια αναδύεται ένας σημαντικός παράγοντας σύγκλισης που βασίζεται στην απαίτηση ανεξαρτησίας των εισαγγελικών υπηρεσιών ως προϋπόθεση για το κράτος δικαίου και την ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας.

5. Η νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου υπογραμμίζει ότι σε μια δημοκρατική κοινωνία τόσο τα δικαστήρια όσο και οι ανακριτικές αρχές πρέπει να παραμείνουν απαλλαγμένες από πολιτικές πιέσεις. Συνεπώς, είναι προς το δημόσιο συμφέρον να διατηρηθεί η εμπιστοσύνη στην ανεξαρτησία και την πολιτική ουδετερότητα των διοικητικών αρχών ενός κράτους.

6. Για να είναι αποτελεσματική η έρευνα, τα πρόσωπα που είναι υπεύθυνα για τη διεξαγωγή της έρευνας πρέπει να είναι ανεξάρτητα και αμερόληπτα, νομικά και στην πράξη. Αυτό σημαίνει όχι μόνο έλλειψη ιεραρχικής ή θεσμικής σχέσης με τους ερευνούμενους, αλλά και πρακτική ανεξαρτησία.

7. Οι γενικές διαδικαστικές διασφαλίσεις που ισχύουν στα κράτη μέλη για τη δίωξη περιλαμβάνουν διατάξεις που εγγυώνται τη θεσμική ή λειτουργική ανεξαρτησία των εισαγγελέων, είτε είναι μέλη του δικαστικού σώματος είτε δημόσιοι υπάλληλοι.
8. Τα εισαγγελικά συστήματα σε ορισμένα κράτη μέλη είναι δομημένα ιεραρχικά με υψηλόβαθμους εισαγγελείς που έχουν την εξουσία να δίνουν εντολές και οδηγίες στους χαμηλόβαθμους εισαγγελείς. Παρά τη δομή αυτή, υπάρχουν ορισμένες διασφαλίσεις στα νομικά συστήματα των κρατών μελών για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας και της ανεξαρτησίας των οργάνων που είναι υπεύθυνα για τις ποινικές έρευνες σε σχέση με υψηλόβαθμους εισαγγελείς.
9. Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ερμηνεύοντας εάν ένας συγκεκριμένος εισαγγελέας πρέπει να θεωρηθεί ως μια δικαστική αρχή έκδοσης ενός ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, δήλωσε ότι αυτό συμβαίνει όταν αυτός / αυτή πληροί τα ακόλουθα τρία κριτήρια: συμμετέχει στην απονομή της δικαιοσύνης, ενεργεί αντικειμενικά, είναι ανεξάρτητος και δεν εκτίθεται σε κανέναν κίνδυνο να υπαχθεί, μεταξύ άλλων, σε μια οδηγία σε μια συγκεκριμένη υπόθεση από την εκτελεστική εξουσία. Ωστόσο, η απόφαση ενός εισαγγελέα που εκδίδει ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης πρέπει να υπόκειται σε δικαστικό έλεγχο.
10. Το Διαμερικανικό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, σύμφωνα με τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, δήλωσε ότι ένας από τους κύριους σκοπούς της διάκρισης των δημόσιων εξουσιών είναι η διασφάλιση της ανεξαρτησίας των δικαστών. Το Δικαστήριο έκρινε επίσης ότι οι ενισχυμένες εγγυήσεις ανεξαρτησίας που ισχύουν για τους δικαστές, λόγω της αναγκαίας ανεξαρτησίας της δικαστικής εξουσίας, η οποία είναι απαραίτητη για την άσκηση των δικαστικών καθηκόντων, θα πρέπει επίσης να εφαρμόζονται στους εισαγγελείς με βάση τη φύση των καθηκόντων που ασκούν.
11. Το Δικαστήριο διευκρίνισε περαιτέρω ότι οι αρχές που είναι επιφορτισμένες με την έρευνα θα πρέπει να είναι ανεξάρτητες, *de jure* και *de facto*, πράγμα που απαιτεί όχι μόνο ιεραρχική ή θεσμική ανεξαρτησία, αλλά και πραγματική ανεξαρτησία. Οι εισαγγελείς δεν θα πρέπει να αποτελούν αντικείμενο πολιτικών πιέσεων ή ανάρμοστων

εμποδίων στις ενέργειές τους, ούτε θα πρέπει να υφίστανται αντίποινα για τις αποφάσεις που λαμβάνουν. Αυτό απαιτεί μια εγγύηση σταθερότητας και μια σταθερή θητεία στις θέσεις τους, καθώς και διαδικαστικές εγγυήσεις ως προς την απομάκρυνσή τους ή τις πειθαρχικές διαδικασίες που θα κινηθούν εναντίον τους.

12. Η Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (HRC), ένα σώμα ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων που παρακολουθεί την εφαρμογή του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (ICCPR), έχει επίσης εκδώσει έναν αριθμό σχετικών συστάσεων όσον αφορά τη δικαστική και εισαγγελική ανεξαρτησία. Πολλές από αυτές τις συστάσεις έχουν εκφραστεί κατά την ολοκλήρωση των παρατηρήσεων που εκδόθηκαν μετά την εξέταση των εκθέσεων που υπέβαλαν τα κράτη μέρη και αφορούν τη μεταρρύθμιση του δικαστικού συστήματος και την πλήρη τήρηση των εγγυήσεων δέουσας διαδικασίας, γεγονός που υποδηλώνει την ανάγκη ενίσχυσης της ανεξαρτησίας τόσο της δικαστικής εξουσίας όσο και της εισαγγελικής υπηρεσίας.

13. Εν προκειμένω, οι αποφάσεις που αφορούν την επιλογή, την πειθαρχία, την αξιολόγηση και τον μόνιμο διορισμό εισαγγελέων, καθώς και τις απολύσεις, διασφαλίζοντας, ως εκ τούτου, την ασφάλεια της θητείας τους, θα πρέπει να βασίζονται σε αντικειμενικά κριτήρια που προβλέπονται ρητώς από τον νόμο.

14. Εκτός από τον έλεγχο των εκθέσεων των κρατών μερών και την έκδοση καταληκτικών παρατηρήσεων, το Πρώτο Προαιρετικό Πρωτόκολλο του ICCPR παρέχει στην HRC την αρμοδιότητα να εξετάζει μεμονωμένες καταγγελίες όσον αφορά τις εικαζόμενες παραβιάσεις του ICCPR. Η αρμοδιότητα αυτή αναγνωρίζεται από όλα τα κράτη μέρη δυνάμει της προσχώρησής τους στο Πρωτόκολλο. Σύμφωνα με τη νομολογία της HRC, η αρχή της δικαστικής ανεξαρτησίας, μια βασική εγγύηση για την ανεξάρτητη άσκηση των δικαστικών καθηκόντων, απαιτεί από τους δικαστές και τους εισαγγελείς να είναι σε θέση να ερμηνεύουν και να εφαρμόζουν το δίκαιο και να αξιολογούν τα πραγματικά περιστατικά και τα αποδεικτικά στοιχεία ελεύθερα, χωρίς να υφίστανται εκφοβισμό, παρεμπόδιση ή παρέμβαση κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

Γ. Αντίκτυπος της σχετικής νομολογίας των διεθνών δικαστηρίων και των οργάνων των συνθηκών στην πρακτική ανεξαρτησία των εισαγγελέων

15. Η ανωτέρω απογραφή της σχετικής νομολογίας των διεθνών δικαστηρίων και των οργάνων των συνθηκών, που επί σειρά ετών αφορά τη δικαστική ανεξαρτησία και τα τελευταία χρόνια, επίσης, την εισαγγελική ανεξαρτησία, παρέχει χρήσιμα στοιχεία που μπορούν να έχουν σημαντική επίπτωση στην αμεροληψία και την ανεξαρτησία, νομικά και στην πράξη, των εισαγγελέων.

16. Τα διάφορα στοιχεία της νομολογίας αυτής συμβάλλουν στην ενίσχυση της θεσμικής ανεξαρτησίας των εισαγγελικών υπηρεσιών, καθώς και στη λειτουργική ανεξαρτησία μεμονωμένων εισαγγελέων, τόσο στο σύστημα ποινικής δικαιοσύνης όσο και, σε χώρες όπου η εισαγγελία έχει ευθύνες σε άλλους τομείς, εκτός του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης.

17. Ειδικότερα, το νομοθετικό πλαίσιο για την οργανωτική αυτονομία των εισαγγελικών υπηρεσιών, τη διαδικασία διορισμού, αξιολόγησης και απόλυσης των εισαγγελέων, τη θητεία τους, τη μη παρέμβαση στο έργο των εισαγγελέων και άλλες σημαντικές πτυχές που σχετίζονται με την καριέρα τους, θα ωφεληθεί ασφαλώς από τη νομολογία αυτή.

18. Η κύρια προστιθέμενη αξία της νομολογίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) είναι η δεσμευτική ισχύς της και η υποχρέωση λήψης γενικών μέτρων στα κράτη μέλη για τον τερματισμό των παραβιάσεων που εντοπίζονται από τις αποφάσεις του ΕΔΔΑ. Η διαδικασία αυτή είναι υποχρεωτική και εποπτεύεται από την Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης.

19. Τα εν λόγω γενικά μέτρα μπορούν να περιλαμβάνουν νέα ή τροποποιημένα νομοθεσία, νέα θεσμικά όργανα, μηχανισμούς, διαδικασίες, νέα κριτήρια διορισμού, μετεγκατάστασης, προαγωγής, αξιολόγησης, αναστολής και απόλυσης εισαγγελέων, νέες διασφαλίσεις κατά τη διάρκεια πειθαρχικών διαδικασιών που ασκούνται εναντίον τους, ανάπτυξη δεοντολογικών προτύπων και άλλων μέτρων.

20. Υπάρχουν επίσης σημαντικά συμβουλευτικά μέσα που αναπτύχθηκαν από τα όργανα και τα θεσμικά όργανα του Συμβουλίου της Ευρώπης και παρέχουν εις βάθος

καθοδήγηση όσον αφορά την ανεξαρτησία των εισαγγελέων. Τα μέσα αυτά χρησιμεύουν ως πρότυπα ήπιου δικαίου και αποτελούν τη βάση για δικαστικές και εισαγγελικές μεταρρυθμίσεις στα κράτη μέλη στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων συνεργασίας του Συμβουλίου της Ευρώπης.

21. Τα εν λόγω μέσα ήπιου δικαίου μπορούν, με τη σειρά τους, να χρησιμεύσουν ως πηγή έμπνευσης και να χρησιμοποιηθούν ως σημείο αναφοράς, τόσο σε παγκόσμιο όσο και σε περιφερειακό επίπεδο, από τα διεθνή δικαστήρια και τα όργανα των συνθηκών στην αυξημένη αναζήτηση ενός δικαιότερου και αποτελεσματικότερου δικαστικού συστήματος, στο οποίο η ανεξαρτησία και η αμεροληψία των εισαγγελέων και των εισαγγελικών υπηρεσιών καθορίζονται σε ένα κατάλληλο νομικό πλαίσιο, παρόμοιο με αυτό που ισχύει για τους δικαστές.

Ο μεταφραστής δεν πιστοποιεί την ακρίβεια του περιεχομένου ή τη γνησιότητα του συνημμένου προς μετάφραση εγγράφου.

Σύνολο σελίδων εγγράφου που μεταφράστηκε: 22

Σύνολο σελίδων μετάφρασης (βάσει αρίθμησης): 41

Επίσημη μετάφραση ως προς την πιστή και ακριβή απόδοση του περιεχομένου χωρίς μεταβολές, εκ του πρωτοτύπου εγγράφου, από την Αγγλική στην Ελληνική γλώσσα.

Αθήνα, 24/03/2022

Η πιστοποιημένη μεταφράστρια του Υπουργείου Εξωτερικών της Ελληνικής Δημοκρατίας, Σοφία Βασιλοπούλου (ΑΜ: 013)

<https://ec.europa.eu/cefdigital/DSS/webapp-demo/validation>